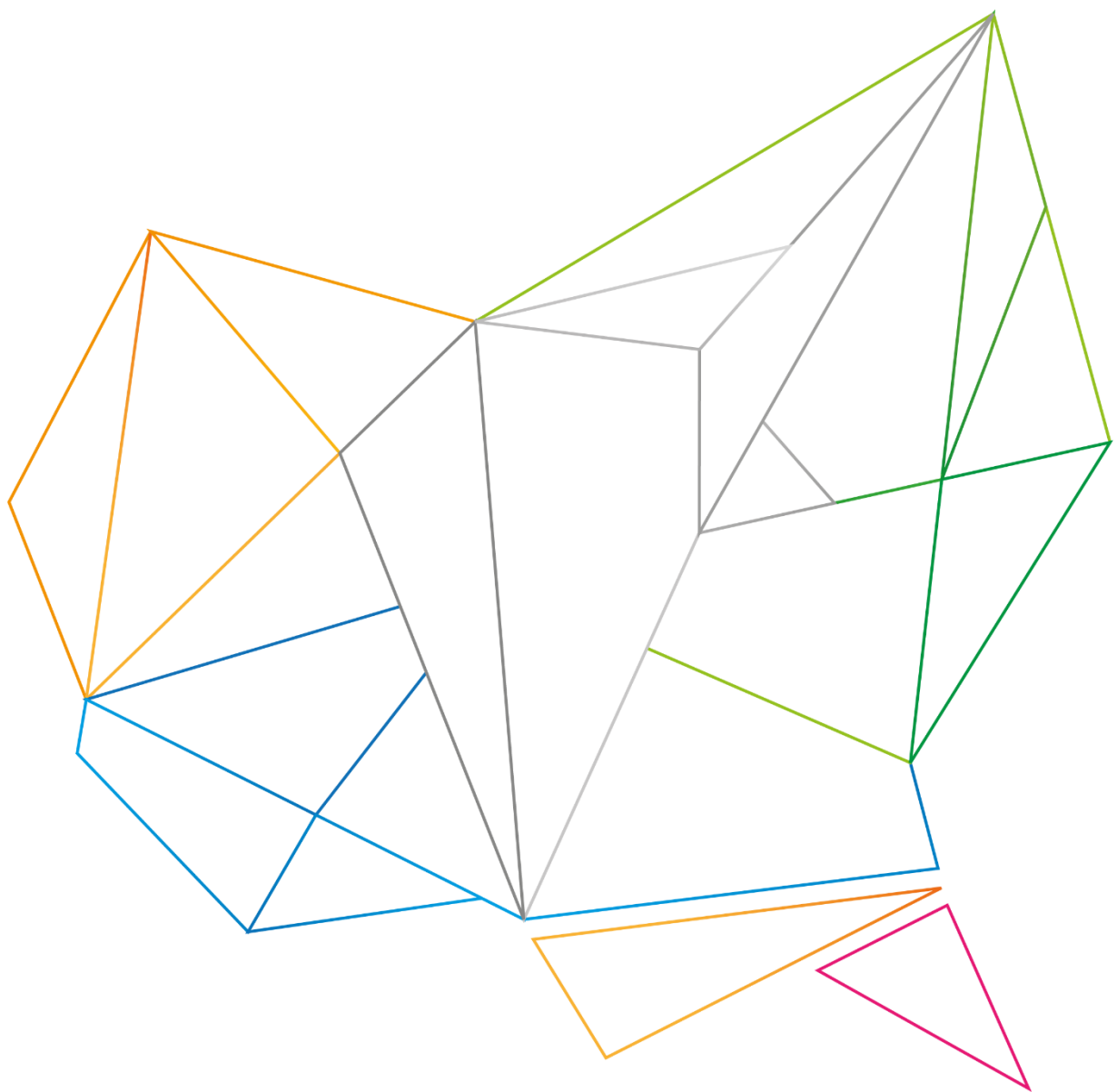

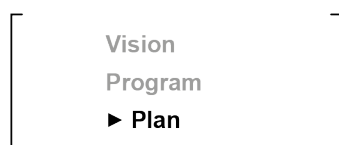

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018–2020

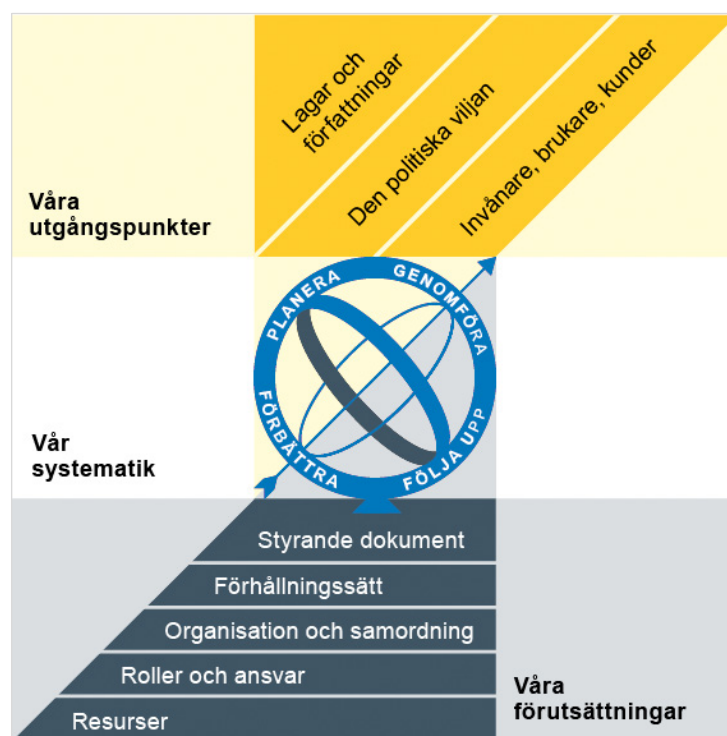

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

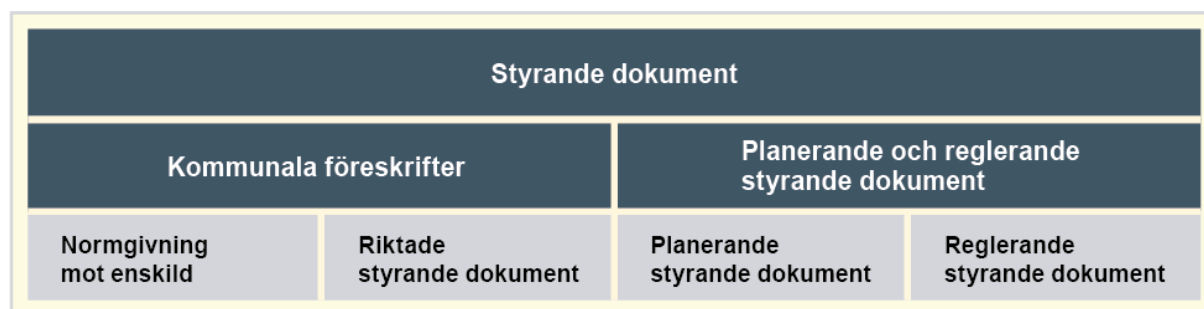

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018–2020			
Beslutad av: Miljö- och klimatnämnden	Gäller för: Samtliga nämnder och styrelser	Diarienummer: 2018/6185	Datum och paragraf för beslutet: 2018-10-30
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2018–2020	Senast reviderad: -	Dokumentansvarig: Avdelningschef, stadsmiljöavdelningen, miljöförvaltningen
Bilagor: Bilaga 1: Fördjupande texter avseende åtgärderna			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna plan.....	3
Vem omfattas av planen.....	3
Giltighetstid.....	3
Bakgrund.....	3
Koppling till andra styrande dokument.....	4
Stödjande dokument.....	4
Uppföljning av denna plan	4
Åtgärder	5
Minskad klimatpåverkan	5
Ökad andel hållbart resande.....	13
Ökad resurshushållning.....	20
En sundare livsmiljö.....	29
Främjad biologisk mångfald.....	33
Tillgängliga och varierade parker och naturområden	43
Göteborgs stad som föregångare	48
Register över ansvariga	62
Register över åtgärder	72

Inledning

Syftet med denna plan

Den här handlingsplanen innehåller åtgärder som ska verka för att vi når Göteborgs Stads tolv lokala miljömål som återfinns i *Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020* (aktualiserat 2018). Åtgärderna är en konkretisering av de sju åtgärdsstrategierna i miljöprogrammet och hur dessa bidrar till att uppfylla stadens miljömål.

Åtgärderna i denna plan ska inte tolkas som summan av stadens miljöarbete. Det pågår insatser som främjar miljömålen som inte fångas av denna handlingsplan.

Vem omfattas av planen

Den här handlingsplanen gäller för Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser. För varje åtgärd finns utpekad vilken styrelse eller nämnd som är ansvarig samt vilka samarbetsparter som accepterat att medverka. Skulle ansvarig nämnd eller styrelse vilja ha med ytterligare samarbetspartner är det upp till dem.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2018–2020.

Bakgrund

År 2013 beslutades *Göteborgs Stads miljöprogram 2013*. Kopplat till miljöprogrammet fanns en handlingsplan med åtgärder. Miljö- och klimatnämnden har nu reviderat handlingsplanen och tagit fram detta dokument. Nämnder och styrelser har i ett remissförfarande givits möjlighet att påverka innehållet i handlingsplanen. Nämnder och styrelser har även behandlat remissvaren i respektive organisation.

I samband med att den reviderade handlingsplanen har tagits fram har också en aktualisering av miljöprogrammet gjorts: *Göteborgs Stads miljöprogram 2013–2020*.

Koppling till andra styrande dokument

Åtgärderna i den här handlingsplanen är en konkretisering av de sju åtgärdsstrategierna i *Göteborgs Stads miljöprogram 2013-2020* (aktualiserat 2018) och hur dessa strategier bidrar till att uppfylla stadens miljömål. Åtgärdsstrategierna är:

- Minskad klimatpåverkan
- Ökad andel hållbart resande
- Ökad resurshushållning
- En sundare livsmiljö
- Främjad biologisk mångfald
- Tillgängliga och varierade parker och naturområden
- Göteborgs Stad som föregångare

Stödande dokument

Det finns ytterligare information om respektive åtgärd i *Bilaga till Göteborgs Stads handlingsplan för miljön 2018-2020*.

Uppföljning av denna plan

Miljö- och klimatnämnden får ansvar för att följa upp handlingsplanen enligt kommunfullmäktiges beslut 2013. Handlingsplanen kommer följas upp i anslutning till giltighetstidens utgång. Formerna och förfarandet kring detta är inte beslutade i nuläget.

Åtgärder

Minskad klimatpåverkan

1. Vidareutveckla grön upplåning

Arbetet med gröna obligationer har satt staden på kartan internationellt och samverkan mellan miljö- och ekonomistyrningen kan utvecklas ytterligare. Staden ska fortsätta driva på för en ambitiös klimatomställning och för ökad hållbarhet i andra avseenden genom aktiva val inom kapital- och skuldförvaltning. Erfarenheterna från arbetet med gröna obligationer ska användas för att ytterligare stärka ekonomistyrningens möjligheter för bättre miljöresultat.

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Ingen övergödning, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

2. Utveckla stödstrukturer för en hållbarare livsmedelsbransch

Vi ska utveckla stödstrukturer genom nätverksarbete och utökat samarbete med branscher inom exempelvis restaurang, grossist och handel. Genom att bidra med kunskap, inspiration och erfarenhetsutbyten ska vi verka för att branschen tar ett helhetsgrepp kring frågor som rör mat och livsmedel, avfall, energi, vattenanvändning och kollektivavtal. Målet är att förändra profileringen inom branscherna så att de blir mer ”reko och eko” och arbetar med hållbarhet både vad gäller utbud och arbetsmetoder.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg & Co, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

3. Utred möjligheten att skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling

Vi ska utreda möjligheten att etablera ett nätverk inom stadsnära odling. Här ska offentliga, privata och frivilliga aktörer träffas och utbyta erfarenheter, berätta om aktuella projekt och ta hand om nya idéer.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, lokalnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, park- och naturnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

4. Verka för integrerad energidesign

I kommande markanvisningar ska krav ställas på att endast nära-nollenergibyggnader skall uppföras i Älvstadens utvecklingsområden. Basnivån för bostäder är Boverkets förslag till svensk tillämplig av nära-nollenergibyggnader, motsvarande nivåer gäller för verksamhetslokaler. Tillsammans med alla intressenter inom energiområdet i Göteborg skall vi gemensamt arbeta fram system för Integrerad energidesign, dvs. att lågenergibyggnader kopplas till stadens system på ett intelligent sätt för att uppnå minimalt koldioxidavtryck.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Framtiden, Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Vision Älvstaden

5. Ta fram en klimatfärdplan för Älvstadens utbyggnad

Stadens långsiktiga klimatmål ska konkretiseras i en klimatfärdplan och kopplas till den färdplan som finns för Älvstadens utbyggnad. I klimatfärdplanen ska det tydliggöras vad som behöver uppnås och när i tiden det ska omsättas i praktiken. Klimatfärdplanen ska bli ett verktyg för kravställning av klimatpåverkande aspekter i till exempel markanvisningar.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden, Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Vision Älvstaden

6. Etablera cirkulära Älvstaden

Stadsmiljön i den nya Älvstaden ska från början möjliggöra minskad resursförbrukning ur ett livscykelperspektiv, en användarvänlig avfallshantering, återbruk och andra cirkulära lösningar för boende och verksamhetsutövare. För att få till detta tas kravspecifikationer för bytesrum, cykelrum, delandepooler, verkstäder med flera cirkulära lösningar fram som kan användas vid markanvisningar och exploateringsavtal. En exempelkatalog över cirkulära lösningar som kan användas i Älvstaden tas fram och ett pilotprojekt i en exploatering som ligger nära i tid genomförs.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Vision Älvstaden

7. Planera för miljöanpassade transporter i Älvstaden

Vi ska utveckla och implementera koncept som leder till minskade transporter i stadsmiljön. Detta kan i första hand innefatta samordnad gods- och avfallshantering samt bygglogistik för nya och kommande stadsutvecklingsområden. Områden ska planeras så att transportbehovet minimeras och behov tillgodoses med miljösmarta lösningar.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, kretslopp och vattennämnden, trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Trafikstrategi för en nära storstad, Strategi för utbyggnadsplanering, Vision Älvstaden

8. Samordna Göteborg Stads energitjänster till företag

Flera av stadens förvaltningar och bolag arbetar med att påverka företag att energieffektivisera. Det arbetet behöver samordnas så att det kan bedrivas så effektivt som möjligt. Vi ska skapa en arena för erfarenhetsutbyte som ska leda till att stadens påverkansarbete kring energifrågor blir effektivare.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg Energi, Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Higab, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

9. Informera företag om energieffektiviseringsstöd

Vi ska informera företag om de stöd och bidrag som finns för energieffektiviserande åtgärder och investeringar. Informationen kan ges till exempel i samband med energi- och klimatrådgivningens företagsbesök eller med direktadresserade utskick.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

10. Satsa på energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer

Energi- och klimatrådgivningen vänder sig till små och medelstora företag samt organisationer som inte alltid själva har tid eller resurser att arbeta aktivt med energifrågorna. Genom besök och genomgång av energianvändningen på plats ska vi ge företaget en bra uppfattning om deras energianvändning. Rådgivningen ska ge förslag till åtgärder som ger direkt resultat och åtgärder på lite längre sikt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

11. Visualisera energianvändning för företag, hushåll och organisationer

Att känna till den egna energianvändningen och hur den fördelas över tid är en förutsättning för att kunna energieffektivisera. Hushåll och företag ska informeras om möjligheter och metoder vid kontakter med energi- och klimatrådgivningen. Detta kan ske på allt från mässor, föredrag, kampanjer till besök för individuell rådgivning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: -

12. Informera om egenproducerad el

Vi ska ge information och kunskap till företag, organisationer och privatpersoner om hur man kan gå tillväga för att investera i egen elproduktion. Detta inkluderar även information om aktuella bidrag och stöd. Informationen sker vid energi- och klimatrådgivning samt vid mässor och event.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

13. Ta fram plan för produktion av förnybar el

Med utgångspunkt i stadens klimatstrategiska program ska vi ta fram en stadengemensam plan för produktion av förnybar el. Olika produktionsslag har olika för- och nackdelar och dessa bör kombineras för största nytta.

Ansvarig: Göteborg Energi, miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Framtiden, lokalnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

14. Ökad användning och utveckling av fjärrkyla i staden

Vi ska öka användningen av fjärrkyla och utveckla fjärrkylasystemet i Göteborg. I åtgärden ingår utbyggnad av fjärrkyla i Älvstaden, att öka systemeffektiviteten i fjärrkylasystemet samt att energieffektivisera produktionsanläggningarna.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner: Business Region Göteborg

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

15. Planera för fossilfri fjärrvärme

Fjärrvärmeproduktionen i Göteborg utgörs av återvunnen värme, såsom industriell spillvärme och värme från avfallsförbränning, förnybar energi samt en mindre andel fossil energi i form av naturgas och eldningsolja. Att fasa ut den fossila energin och ersätta den med andra lösningar tar tid och vi kommer under de närmaste åren att arbeta aktivt med planering och projektering av övergången till en hållbar fjärrvärmeproduktion.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

16. Verka för klimatanpassade reseavdrag

De nationella reglerna för skatteavdrag för arbetsresor behöver skärpas för att bli mer klimatanpassade. Vi ska aktivt verka för att få igenom en sådan skärpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

17. Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande

Trängselskatt är ett effektivt sätt att påverka resandet med bil. Trängselskatten behöver användas under överskådlig tid som ett sätt att påverka trafikmängderna. Förändringar i trängselskatten behöver utformas så att de stödjer utvecklingen mot ett hållbart resande.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

18. Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn

Vi ska skapa ett samverkansforum för ökad efterfrågan på biogas i transportsektorn. Ökad användning av biogas i transportsektorn är en viktig del för att minska trafikens klimatpåverkan.

Ansvarig: Göteborg Energi, miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborgs Stads Leasing, kretslopp och vattennämnden, trafiknämnden, nämnden för inköp och upphandling samt externa parter Västra götalandsregionen och Västtrafik

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

19. Verka för att möjliggöra gynnande av eldrift/fossilfri drift

Enligt Trafikförordningen har kommuner möjlighet att reglera trafiken på enstaka gator med lokala trafikföreskrifter. Reglerna används exempelvis för att förbjuda motorfordon på en gata eller reglera fordon av viss bredd eller längd. Dagens regler tillåter inte att man reglerar fordon efter utsläpp eller drivmedel. Vi ska verka för att regelverket ändras så att städer ges möjlighet att reglera fordon även efter drivmedel.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

20. Testa alternativa vägbeläggningar

Vi ska utreda möjligheter och effekter av att minska klimatutsläppen från asfaltering av gång- och cykelvägar. Asfalt med lägre klimatpåverkan ska testas på gång- och/eller cykelväg och utvärderas med avseende på miljöeffekt och kostnad.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

21. Autonoma fordon i hållbar stadsutveckling

Vi ska testa och utvärdera möjligheterna med autonoma fordon i staden. Med autonoma fordon kan effektiviteten i marknyttjandet öka och nya hållbara mobilitetslösningar skapas.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, byggnadsnämnden, Lindholmen Science Park, Göteborgs Stads Parkering, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

22. Ta fram ett godstransportprogram

Vi ska ta fram ett godstransportprogram som fördjupar stadens inriktning kring till exempel distribution, kombiterminal och industrispår, utpekade godstransportleder och utvecklingsbehov.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Trafikstrategi för en nära storstad

23. Samordna leveranser till och från byggprojekt

Omfattande bygg- och anläggningsprojekt kommer att genomföras i Göteborg under flera år framöver. Det kommer att generera transporter av material till bygg- och anläggningsverksamhet, massor och avfall. För att uppnå en effektiv hantering av transporter och material ska vi ställa krav på entreprenader, leverantörer och transportörer att möjliggöra överflyttning av gods till järnväg och ta in material och byggelement via intermodala tåg till Gullbergsvass. Vi ska också etablera en materialdepå som kan fungera som samlastningspunkt och buffertlager.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Framtiden, Göteborgs Hamn, nämnden för inköp och upphandling, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Trafikstrategi för nära storstad

24. Utveckla och testa klimatsmart närlogistik

I stadens ytterområden saknas idag klimatanpassade närtransportlösningar och distributionssystem. Efterfrågan ökar därför på utveckling av koldioxidsnåla och energieffektiva närlogistiklösningar. Vi ska utveckla och testa klimatsmarta närtransportlösningar kopplat till affärsutveckling för små och medelstora företag. Även frågor om upphandling är centralt för åtgärden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, fastighetsnämnden, miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnd Angered, stadsdelsnämnd Norra Hisingen, Stadsdelsnämnd Östra Göteborg

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

25. Utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan

Vi ska utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan både på lokal nivå, EU-nivå och global nivå. Denna åtgärd ska kopplas till stadens intentioner inom Fairtrade City-arbetet.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: -

26. Samverka för en hållbar destination

Vi ska bidra till utvecklingen och marknadsföringen av Göteborg som en hållbar mötes-, evenemangs- och turistdestination. En attraktiv stad och ett attraktivt närsamhälle gynnar såväl göteborgare som turister. Sustainable Gothenburg syftar till att utveckla Göteborg till en världsledande hållbar destination och är ett samverkansforum för stadens besöksnäring och stadens förvaltningar med fokus på en hållbar utveckling av destinationen; mötes-, evenemangs- och turiststaden.

Ansvarig: Göteborg & Co

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, GotEvent, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, kulturnämnden samt externa parter Turistrådet Västsverige och Västtrafik

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling fram till 2030

27. Satsa på cykelturism

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. För att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ska vi undersöka möjligheter och förutsättningar för utveckling och marknadsföring av cykelturism och det cykelvänliga Göteborg ur ett besöksnäringssperspektiv.

Ansvarig: Göteborg & Co

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden, privata näringsidkare

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

Ökad andel hållbart resande

28. Metodutveckla, förankra och upprätta gröna transportplaner

Vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete bör kommunen ingå ett avtal med exploatören om upprättande av gröna transportplaner. Vi ska arbeta med att metodutveckla, förankra och upprätta gröna transportplaner som en del av det löpande arbetet med PBL-planering.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

29. Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg

Vi ska öka cykelandelen i Göteborg genom att på olika sätt göra det mer attraktivt att cykla. Städer och regioner som har en hög cykelandel har ett brett cykelarbete inom många olika områden så som infrastruktur, företagande, cykelturism, cykelkultur och samt ledning och styrning. För detta krävs samverkan mellan många av stadens förvaltningar och bolag liksom med externa aktörer.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Göteborg & Co, Göteborgs Stads leasing, Higab, nämnden för konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stads Parkering, park- och naturnämnden, social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, Älvstranden Utveckling.

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

30. Förbättra framkomligheten för cyklister

Vi ska jobba aktivt för att förbättra framkomlighet och flödet för cyklister genom olika typer större eller mindre åtgärder på det befintliga cykelvägnätet. Åtgärderna kan handla om att förbättra eller prioritera cyklisternas framkomlighet i korsningspunkter och på sträcka.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

31. Skapa fler cykelparkeringar

Vi ska bygga fler cykelparkeringar i tillräcklig omfattning och med god kvalitet på allmän plats, vid kollektivtrafik samt vid kommunens arbetsplatser, verksamheter och fastigheter. Cykelparkeringar fyller funktionen att skapa tillgänglighet till målpunkter samt att koppla samman cykelvägnätet med det övriga trafiksystemet, som till exempel kollektivtrafiken. Brister möjligheten att parkera säkert på viktiga platser såsom bostad, arbete och kollektivtrafik minskar också möjligheten att äga en cykel vilket är en förutsättning för ökat cyklande.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

32. Bygg säkra och attraktiva cykelparkeringsanläggningar vid tågstationer

Vid tågstationerna i staden ska vi bygga extra säkra cykelparkeringar som är trygga och under tak. Samt som ger en möjlighet att låsa in sin cykel på ett säkert vis.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

33. Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven

Göta älv kan upplevas som en barriär som delar Göteborg. Tillgängligheten för cyklister och fotgängare kan förbättras betydligt genom att vi anlägger förbindelser för gång- och cykeltrafik över älven. Förbättrade möjligheter att gå och cykla avlastar dessutom kollektivtrafiken.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg, Vision Älvstaden

34. Bygg ut pendlingscykelnätet

För att erbjuda en god och säker möjlighet att cykla längre sträckor ska ett pendlingscykelvägnät byggas ut. Pendlingscykelnätet har mycket god framkomlighet och knyter ihop stadens stadsdelar, bostadsområden, större arbetsplatser samt grannkommunernas cykelvägnät.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

35. Förbered för ett nytt lånecykelsystem

Vi ska undersöka hur nästa generations lånecykelsystem kan se ut. Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande. Vi ska därför förbereda för ett nytt lånecykelsystem som har hög flexibilitet och kan utökas stegvis.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborg & Co samt extern part Västtrafik

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

36. Samordna och förbättra drift och underhåll av gång- och cykelbanor

Drift och underhåll av Göteborgs gång- och cykelbanor sköts av både trafikkontoret och park- och naturförvaltningen. Dessa båda har olika krav på sina entreprenörer vilket resulterar i skillnader i drift och underhåll av stadens gång- och cykelvägnät. Förvaltningarna ska ta fram en gemensam ambitionsnivå och gemensamma riktlinjer till sina entreprenörer.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

37. Utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga gång- och cykelbanor

Många ställer cykeln på vintern och det finns därför en stor potential att öka cyklingen vintertid. Dessutom ökar fallolyckorna bland fotgängare vintertid till följd av halka. Vinterväghållning av gång- och cykelvägar behöver därför förbättras och förstärkas.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

38. Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor

För att fler ska gå och cykla till skolan istället för att bli skjutsade i bil behöver vi ta ett helhetsgrepp och förbättra framkomligheten för gående och cyklister i anslutning till skolorna. Bland annat genom översyn av passager, belysning, underhåll och cykelparkeringar. De förbättringar som görs bör kombineras med beteendepåverkande insatser till föräldrar, barn och skolpersonal.

Ansvarig: Lokalnämnden, trafiknämnden

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025, Klimatstrategiskt program för Göteborg

39. Skapa fler attraktiva gångstråk i centrala Göteborg och andra stadsmiljöer

För att skapa en stad på fotgängares villkor och därmed attraktiva gångstråk behövs ett finmaskig och gent gångnät där det är nära till vardagliga funktioner. Vi behöver utforma attraktiva och säkra gångmiljöer i den täta staden genom bättre framkomlighet och mer yta för fotgängare. Vi ska fördela mer yta till platser där människor vill vistas och röra sig och på så sätt skapa levande och attraktiva gaturum.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, Älvstranden Utveckling. I förekommande fall även enskilda fastighetsägare och handelsföreningar.

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program Göteborg, Trafikstrategi för en nära storstad

40. Sänk trafikhastigheten i staden

För att göra staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik och för att minska bullret ska hastigheten sänkas för biltrafik i tätbebyggda delar av staden. Det uppnås genom en kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder i gatumiljön så att farten dämpas till lämplig nivå.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, samt extern part Trafikverket

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program Göteborg, Trafikstrategi för en nära storstad

41. Verka för att utveckla ett kombinerat reskort

Vi ska verka för att Västtrafik ska fortsätta utveckla möjligheter för ett flexibelt resande. Genom att utveckla ett komplett reseerbjudande där kollektivtrafik kopplas samman med andra resetjänster kan vardagspusslet underlättas och bilberoendet minska.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

42. Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil

Flexlinjen ska utvecklas och kunna fungera som ett komplement till den ordinarie kollektivtrafiken, även för andra resenärer än de som idag utgör färdtjänstens resenärskrets. Genom ökad kapacitet och utvidgade trafikeringsstider skulle flexlinjen till exempel kunna kombineras med träningstider på olika idrottsanläggningar, tider för skolungdomars resor till och från skolan och tider för resande till daglig verksamhet eller motsvarande.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

43. Verka för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken

En ökad andel eldrift i Göteborgs bussflotta kan ge betydande positiva effekter på buller, luftkvalitet och stadsmiljö. Vi ska göra buller- och luftkvalitetsutredningar för att utreda möjliga effekter och öka den generella kompetensen kring elektrifierad kollektivtrafik.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs spårvägar, miljö- och klimatnämnden samt externa parterna

Västra götalandregionen, Västtrafik

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

44. Skapa hållbara mobilitetslösningar vid nyproduktion av bostäder

För att tillgodose det politiska målet om ökad bostadsproduktion av hyresrätter i Göteborg behöver vi se över hur mobilitetsfrågan kan lösas på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt vid nyproduktion av bostäder. Vi ska till exempel undersöka om det är möjligt att hitta olika lösningar i närområdet i form av exempelvis gemensamma parkeringshus dit nyinflyttade hänvisas. Dessutom ska vi undersöka vilka åtgärder och lösningar som krävs för att få sätta ett lågt parkeringstal för bilar i nybyggda områden samt vilka attraktiva, yteffektiva och säkra lösningar för cykelparkering som finns tillgängliga.

Ansvarig: Framtiden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Stads Parkering, trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Riktlinjer för mobilitets- och parkeringsplanering i Göteborg

45. Underlätta laddning för boende i flerbostadshus

Vi ska vidta åtgärder för att möjliggöra och underlätta hemmaladdning för elfordon. Genom att skapa en välfungerande laddinfrastruktur för boende i flerfamiljshus kan vi öka andelen elfordon i staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Framtiden, Göteborg Energi, nämnden för konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stads Parkering, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

46. Stötta utvecklingen av fordonspooler

I stadens roll som fastighetsägare och markägare kan vi påverka bilpoolsutvecklingen. Vi ska prioritera bilpools vid beräkning av parkeringstal och upplåtelse av parkeringsytor. Arbetet med planeringen av Frihamnen kan vara vägledande. Där har bilpoolsplatser använts för att kompensera för det faktum att man i planeringen har frångått vägledningen för p-tal och antalet parkeringsplatser kommer att vara lågt.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Stads Parkering, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

47. Minska söktrafiken

Syftet med åtgärden är att minska utsläpp till luft genom att vägleda bilisten direkt till ett parkeringsområde med lediga parkeringsplatser och därigenom minska söktrafiken. Verktyg som används idag är parkeringsledsystem, spridning av parkeringsappar samt kommunikation via olika media. All den kommunala parkeringen är samlad under Parkering Göteborg vilket gör att realtidsdekteteringen tillsammans med parkeringsappen blir ett kraftfullt verktyg för minskad söktrafik.

Ansvarig: Göteborgs Stads Parkering

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Hållbarhetsprogram Parkeringshus, Klimatstrategiskt program för Göteborg

48. Undersöka förutsättningar för automatiska parkeringsgarage

Vi ska utreda samhällsnyttan med att bygga och driva ett automatiskt parkeringsgarage. Detta kommer att ske genom att tekniken prövas i förstudieskedet av kommande byggprojekt.

Ansvarig: Göteborgs Stads Parkering

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Hållbarhetsprogram Parkeringshus

49. Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark

Studier har visat att en avgift på parkering på privat mark ger positiv påverkan på minskade trafikmängder. Möjligheten att införa parkering på privat mark behöver beslutas på nationell nivå. Vi ska därför fortsätta att verka för möjligheten att ta ut avgift på parkering på privat mark.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

Ökad resurshushållning

50. Kartlägg Göteborgs materialflöden för att sluta kretsloppen

I en storstad som Göteborg med många olika typer av industrier och verksamheter finns en urban materialgruva där den enas avfall kan bli den andras resurs. För att sluta de industriella kretsloppen ska en kartläggning av avfalls- och materialflöden från privata och offentliga verksamheter i Göteborg göras. Det blir ett underlag för hopkoppling av verksamheter i så kallad industriell symbios.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering,

Klimatstrategiskt program för Göteborg

51. Främja uppstarten av en eller flera återbyggdepåer i Göteborg

En återbyggdepå är en anläggning som möjliggör storskaligt återbruk av byggmaterial genom upprustning och försäljning av begagnat byggmaterial. Goda exempel finns bland annat i Malmö och Stockholm. Vi ska utifrån resultaten från en genomförd utredning (Återbyggdepå - Utredning om att starta en återbyggdepå i Göteborg, dec 2016) verka för att en eller flera återbyggdepåer etableras i Göteborg och stötta i det arbetet.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

52. Erbjud en ny sorterande grovavfallsinsamling

I den befintliga insamlingstjänsten för osorterat grovavfall i container hamnar mycket avfall och produkter som inte skulle hamnat där, exempelvis elavfall och saker som kan återanvändas. Kretslopp och vatten ska utreda och utveckla insamlingstjänst/er som erbjuder utsortering av saker till återanvändning, återvinning och elavfall. Tjänsten kan utgöras av sorterande containrar men också insamling i grovsoprum. Den nya tjänsten testas och utvecklas i ett begränsat område för att sedan successivt införas i övriga staden. Den befintliga osorterade grovavfallsinsamlingen avvecklas i takt med att den nya tjänsten införs.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering

53. Minska förpackningsavfallet

Ett processledningsarbete för att minska förpackningsavfallet inleds. Åtgärden är ett led i att nå målet i Göteborgs Stads klimatstrategiska program om att minska hushållsavfallsmängderna med minst 30 procent till år 2030 jämfört med 2010. Arbetet innefattar att verka för att Göteborgs första förpackningsfria butik öppnas, att engångsmuggar och engångslådor för hämtmat och dryck ersätts med flergångsalternativ, att främja frivilliga plastpåsvgifter i butiker med flera åtgärder. I arbetet ingår omvärldsbevakning för att ta in goda erfarenheter från andra länder, b.la. Hamburgs och Berlins arbete med att ersätta engångsmuggar för dryck att ta med.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Relevanta externa parter inom handel, café och restaurang

Miljömål: God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

54. Utveckla en metod och verktyg för att säkerställa att ytor för avfall inkluderas i den fysiska planeringen

För att säkerställa att det görs plats för sortering av avfall vid ny- och ombyggnation behöver det finnas bättre verktyg/styrmedel som inkluderar avfallshantering i den fysiska planeringen. Idag förespråkar Kretslopp och vattenytor för återbruk och återvinning i alla skeden av den fysiska planeringen men det garanterar inte att dessa kommer att ingå i bostäders och verksamheters avfallslösningar. Kretslopp och vatten, Stadsbyggnadskontoret och Fastighetskontoret ska därför tillsammans implementera det avfallsstrategiska programmet och vidare ta fram en metod/verktyg som säkerställer att hållbara avfallslösningar inkluderas vid ny- och ombyggnation i staden.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Minskad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering,

Klimatstrategiskt program för Göteborg

55. Genomför kampanj för att synliggöra det hållbara utbudet på stan

Vi ska samarbeta med företagare för att i en gemensam kampanj framhålla hållbara alternativ i handel och på restauranger. Det kan handla om till exempel miljö- eller rättvisemärkta produkter, produkter av återvunnet material eller vegetariska rätter. Kampanjen blir också ett tillfälle att visa upp företagets erbjudanden om att till exempel laga och hyra kläder och produkter. En tydlig och gemensam kommunikation och grafisk profil gör det lättare för invånare och besökare att hitta och välja hållbara alternativ. Kampanjen kommer bidra till att visa upp och profilera Göteborg som en hållbar stad.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Göteborg & Co, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

56. Underlätta för delningsekonomi i Göteborg

Vi ska bättre samordna stadens insatser inom delningsekonomi och vi ska tydliggöra stadens förhållningssätt avseende delningsekonomi. Vi ska bland annat se över möjligheten att lansera ett Kollaborativt forum där aktörer i Göteborg gemensamt kan hantera möjligheterna och utmaningarna med kollaborativ ekonomi. Genom att stimulera en mer resurseffektiv konsumtion kan resurshushållningen öka och växthusgasutsläppen från konsumtionen minskas.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

57. Underlätta för ett cirkulärt Göteborg

Vi ska inspirera, utveckla och samordna arbetet för ett cirkulärt Göteborg. Vi ska också sätta igång och stödja samarbeten och processer som ska leda till permanenta förändringar i stadens verksamheter. Ökade möjligheter till återbruk, delande och reparation ska ges för så väl göteborgarna som för stadens egna verksamheter. Det kan handla om att få igång fler bytesrum i allmännyttans lokaler, olika typer av delandepooler, öppna verkstäder, återbruk vid ny- och ombyggnation, kvartersnära kretsloppsparkar, fler cykelkök, återbruksgalleria eller liknande.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

58. Öka biblioteksverksamhetens miljöfokus

Bibliotekens grundidé är hållbar eftersom den bygger på utlåning, återvinning och delning. Vi ska skapa en hållbar läsörelse där göteborgarna byter böcker med varandra under bokbytardagar, lånar fler böcker och delar lästips. Dessutom ska vi utöka bibliotekens miljöinformation till göteborgarna samt göra Stadsbibliotekets verksamhet mer hållbar genom att formulera interna miljösmål.

Ansvarig: Kulturnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Kulturprogram för Göteborgs Stad

59. Undersök möjligheten att etablera ett hållbarhetshus

Vi ska göra en förstudie kring möjligheterna att etablera ett hållbarhetshus i Göteborg. Hållbarhetshuset ska fungera som en mötesplats med fokus på hållbar utveckling och hållbar livsstil. Vi kan till exempel använda det för att samla utåtriktad service och rådgivning till invånarna inom hållbarhetsområdet. Det kan också vara en plats där vi kan sprida inspiration och kunskap genom till exempel utställningar och föreläsningar. Hållbarhetshuset ska vara en träffpunkt mellan Göteborgs invånare, politiker, kommunala förvaltningar och bolag, näringsliv, föreningar och organisationer som vill interagera kring hållbarhetsfrågor.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, lokalnämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv
Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

60. Inför konceptet ”Det avfallssnåla kontoret”

Alla nämnder och styrelser ska införa konceptet ”Det avfallssnåla kontoret” på sina verksamheters kontor. Syftet är att minska verksamheternas avfallsmängder och miljöpåverkan samt att verksamheterna ska börja förebygga avfall vilket sedan kan spridas till förvaltningarna och bolagens kärnverksamheter.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

61. Genomför kommunikationskampanj för minskat matsvinn, grovavfall och elavfall

Vi ska ta fram en kommunikationskampanj med avfallsfokus som ska upprepas över några år. Syftet med kampanjen är att göteborgaren ska minska sitt elavfall, sitt grovavfall och sitt matsvinn. Elavfall och grovavfall är de avfallsslag som ökar mest och hushållen står för den absolut största andel av det matsvinn som uppkommer.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

62. Bygg en ny kretsloppspark

Vi ska bygga en modern kretsloppspark i södra/västra Göteborg och på så sätt skapa bättre förutsättningar för återvinning, återbruk, delande och reparation. Parken ska utformas så att återanvändning och återvinning premieras och samtidigt ha en logistik som underlättar för bra sortering. Några lösningar som kan övervägas är delandepool för verktyg och trädgårdsredskap, en öppen verkstad, ett cykelkök, en återbyggdepå eller en återbruksgalleria.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

63. Utveckla och starta upp minikretsloppspark

Vi ska samordna, driva på och utveckla arbetet med kvartersnära minikretsloppspark och återbrukscentraler i Göteborg. Närhet till de boende och nya mötesplatser i stadsdelarna ger ökade möjligheter till dialog och handledning om avfall, nedskräpning och resurshushållning, och kan bidra till sociala nyttor så som ökad trygghet och sysselsättning.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Framtiden, lokalnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

64. Öka insamlingen av textilier

Vi ska utveckla ett insamlingssystem som gör det enkelt för göteborgarna att lämna in textilier, kläder och skor för återanvändning och återvinning. Syftet med åtgärden är att underlätta för boende i flerbostadshus att lämna textilier till återbruk och återvinning och på så sätt flytta textilavfall uppåt i avfallstrappan.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

65. Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler

Vi ska bygga om samtliga återvinningscentraler för att lyfta fram återbruk av byggvaror och återanvändbara saker. Genom att samla fler fraktioner till en plats kan vi placera ut personal som aktivt kan möta kunderna och hjälpa dem plocka ut saker som kan återanvändas istället för att slängas.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering

66. Utveckla miljöstyrande avfallstaxa

Avfallstaxan syftar till att finansiera avfallsverksamheten, men används samtidigt för att styra mot minskade avfallsmängder och ökad utsortering. Den ska vara lättförståelig och ge incitament till att rätt avfall kommer till rätt plats. Förändringar i avfallsavgifterna tillsammans med information till fastighetsägare och avfallslämnare kan ge effekt på avfallsmängder och utsortering.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallets plats i stadens planering

67. Minska byggavfallet

Vi ska minska mängden byggavfall samt öka utsorteringsgraden till återanvändning och återvinning genom innovativa modeller och metoder för incitamentsupphandling, projektering och materialhantering. Vi vill även ha bättre statistiskt underlag och uppföljning.

Ansvarig: Framtiden, lokalnämnden

Samarbetspartner: Higab, idrotts- och föreningsnämnden, kretslopp och vattennämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, Älvstranden utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

68. Inkludera cirkulära lösningar i den fysiska planeringen

Genom att planera in cirkulära lösningar i byggandet av staden vill vi underlätta för göteborgarna att leva mer hållbart, resurshushålla och minska sina avfallsmängder. Idag förespråkar Kretslopp och vatten cirkulära lösningar i den fysiska planeringens olika skeden men det saknas styrmedel för att säkerställa att dessa inkluderas vid ny- och ombyggnation i staden. Cirkulära lösningar syftar här till avfallstrappans två översta steg; förebygga att avfall uppstår och återanvändning, vilka båda är viktiga för att minska avfallsmängderna och begränsa utsläppen.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, miljö- och klimatnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program för Göteborg, Klimatstrategiskt program för Göteborg

69. Öka utsorteringen av förpackningar och tidningar

Vi ska införa fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar för villor i Göteborg. Innan införandet ska vi göra en utredning för att ta reda på hur införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar ska ske och vilket insamlingssystem vi ska använda oss utav.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

70. Förebygg och sortera avfall vid evenemang

Vi ska öka källsorteringen och förebygga avfall på stadens evenemang. För att testa metoder för detta ska vi först genomföra ett pilotprojekt med Kulturkalaset.

Ansvarig: Göteborg & Co

Samarbetspartner: GotEvent, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, Renova

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

71. Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten

Många städer i Europa har infört sortering av avfall i offentliga miljöer: på gator och torg och vid offentliga anläggningar. Det är hög tid att Göteborg gör likadant för att resurshushållningen ska öka och för att bidra till att miljömålen nås. Om staden möjliggör sortering i offentliga miljöer blir det också en viktig signaleffekt till medborgaren om att sortering är norm – också i hemmen. Staden har ansvaret för insamling av avfall i stadens offentliga utomhusmiljöer samt driver flera anläggningar för allmänheten som idrottsarenor, bibliotek och kulturinstitutioner. Staden arrangerar också evenemang med många besökare. Källsortering av avfall ska införas på alla dessa platser och evenemang. Källsorteringen bör vara enhetlig och vara lätt att känna igen. Sortering ska vara på plats i alla offentligt drivna publika miljöer senast jubileumsåret 2021.

Ansvarig: GotEvent, park- och naturnämnden,

Samarbetspartner: Göteborg & Co, idrotts- och föreningsnämnden, kretslopp och vattennämnden, kulturnämnden, Liseberg, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

72. Öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall

Vi ska sprida mer information om de tjänster som vi har för insamling av elavfall och farligt avfall i flerbostadshus och göra dem mer kända så att fler fastighetsägare erbjuder dem till sina hyresgäster. De kommunala fastighetsägarna ska erbjuda sina boende en regelbunden insamling av farligt avfall och elavfall minst 1 ggr/år. Det måste vara enkelt att bli av med det som är farligast för miljön.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Framtiden

Miljömål: Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

73. Öka användningen av anläggningsjord från avloppsslam i staden

Anläggningsjord som stadens verksamheter använder sig av ska i så stor utsträckning som möjligt komma från avloppsslam i staden.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, lokalnämnden, Renova, trafiknämnden

Miljömål: God bebyggd miljö

Styrdokument: -

74. Öka fosforåterföringen till jordbruk med avloppsslam

När avloppsslam används i jordbruket som gödselmedel recirkuleras näringen från stad till land. En förutsättning för detta är kontinuerlig förbättring av avloppsslammets kvalitet. Målsättningen för år 2020 är att 60 procent av avloppsslammet återförs till jordbruksmark.

Ansvarig: Gryaab, kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Ingen övergödning

Styrdokument: -

En sundare livsmiljö

75. Rena dagvatten från kraftigt förorenade områden

Enligt ramdirektivet för vatten får inte kvalitén i vattendrag försämrats. Att rena dagvatten från kraftigt förorenade ytor är ett steg att minska påverkan på vattendragen. Känsliga recipienter som via allmänna dagvattenledningar tillförs dagvatten från kraftigt förorenade ytor från trafikytor med mer än 10 000 fordon per dygn är identifierade och ska successivt åtgärdas.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Gryaab, trafiknämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv, Levande sjöar och vattendrag,

Ingen övergödning, Giftfri miljö

Styrdokument: Åtgärdsplan avlopp

76. Verka för att minska läkemedel i avlopp

Under senare år har läkemedelsrester i avloppsvatten uppmärksamats allt mer. Våra reningsverk är inte konstruerade för rening av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara föroreningar. Effektiv rening av dessa ämnen förutsätter kompletterande reningsmetoder. Forskning om läkemedels miljöpåverkan har intensifierats och parallellt med detta har ny reningsmetodik för att avlägsna läkemedelsrester från avloppsvatten utvecklats och testats.

Ansvarig: Gryaab, kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Ett rikt växt och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Giftfri miljö

Styrdokument: Åtgärdsplan avlopp

77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter

Genom att införa fler större gröna tak i staden ökar grönskan i staden samtidigt som andelen hårdgjord yta minskar. Det är positivt för dagvattenhanteringen och bidrar också till att minska buller samt kan leda till ett förbättrat inomhusklimat.

Ansvarig: Framtiden, Göteborgs Hamn, Higab, idrotts- och föreningsnämnden, Liseberg, lokalnämnden

Samarbetspartner: Älvstranden Utveckling

Miljömål: Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

78. Tillämpa grönytefaktor i nyproduktion

Vi ska skapa gröna miljöer när vi förtätar i stadsmiljö och gröna kvaliteter ur ett ekologiskt perspektiv. Att spara naturmark där det är möjligt när vi bygger och att tillskapa naturvärden som bidrar till biologisk mångfald där det är möjligt. Vi kommer att göra en översyn över befintliga verktyg som finns idag och ta fram ett eget verktyg/arbetsätt för att hantera grönytefaktor och ekosystemtjänster i vår nyproduktion.

Ansvarig: Framtiden, lokalnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatinämnden, park- och naturnämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad

79. Skapa förutsättningar för fartyg att få tillgång till alternativa bränslen

Vi ska kunna erbjuda sjöfarten alternativa fartygsbränslen med lägre miljöpåverkan. Vi ska medverka till att skapa den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra alternativa fartygsbränslen, till exempel flytande naturgas (LNG), flytande biogas (LBG), biobränsle och metanol.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad

80. Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn

Det pågående arbetet med att elansluta fartyg vid kaj ska fortsätta. När fartygen ligger vid kaj kopplar de upp sig mot eldrift och behöver inte drivas av hjälpmotorer.

Utvecklingsarbete sker löpande, bland annat genom att vi sprider våra erfarenheter till andra hamnar så att fler fartyg motiveras att genomföra de investeringar som krävs för att kunna elansluta.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad

81. Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan

Miljödifferenterad hamntaxa innebär att fartyg som har utfört åtgärder för att minska sin miljöpåverkan får en lägre hamnavgift. Vi ska kontinuerligt utveckla arbetet med den miljödifferenterade hamntaxa som i många år varit en integrerad del av vår verksamhet. Vi ska sprida erfarenheterna till andra hamnar på global nivå.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad

82. Utred incitament för minskad miljöpåverkan från lastbilar till och från Göteborgs Hamn

För att minska lokala utsläpp till luft från lastbilstrafiken ska vi utreda åtgärder som ger incitament att minska miljöpåverkan från lastbilstrafik till och från hamnen. Dessa åtgärder kan exempelvis innebära någon form av fördel för lastbilar med bättre miljöklassning.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Styrdokument: -

83. Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon

Vi ska verka för en differentiering av trängselskatten där hänsyn tas till fordonsstorlek, storlek på miljöprestanda och geografisk plats. En sådan differentiering skulle troligen bli ett effektivt verktyg för att minska problemen med höga emissioner av kväveoxider och partiklar i vissa delar av vägnätet.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg

Miljömål: Frisk luft

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad, Trafikstrategi för en nära storstad

84. Verka för att minska dubbdäcksanvändningen

Genom aktivt arbete med dammbindning och begränsat dubbdäckförbud har halterna av partiklar minskat i Göteborg. Om trenden ska hålla i sig behöver dubbdäcksanvändningen minska. En möjlig metod för detta är att införa en dubbdäcksskatt. Vi ska därför verka för att få möjlighet att införa en sådan skatt i Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

85. Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning

Minskning av partikelgenerering från krossat stenmaterial ska vara en viktig parameter vid val av lämplig fraktion och material av den sten som väljs vid halkbekämpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: GotEvent, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Frisk luft

Styrdokument: -

86. Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybriddrift

Vi ska med hjälp av bonussystem och andra styrmedel verka för ökad användning av el- och elhybridmaskiner vid bygg-, drift- och underhållsrenoveringar.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: GotEvent, lokalnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

87. Följ upp anmälningspliktiga verksamheters kemikalieredovisningar

Genom tillsyn ska vi få anmälningspliktiga verksamheter att uppmärksamma sin användning av utfasningsämnen och ta fram strategier för utfasning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Gryaab

Miljömål: Giftfri miljö

Styrdokument: -

88. Konkretisera insatser kopplade till den regionala vattenförsörjningsplanen

Vi ska ta fram en lokal handlingsplan till den regionala vattenförsörjningsplanen och verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv. Ökad fokus och medvetenhet kring skyddsvärdet av regionens vattentäkter, både grundvatten- och ytvattentäkter, ger förutsättningar att hantera framtida utmaningar som befolkningsökning och klimatförändringar.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument: -

Främjad biologisk mångfald

89. Utveckla stadens arbete för god vattenstatus

Under 2016 har ett arbete med att ta fram en handlingsplan för god vattenstatus i Göteborgs vattenförekomster påbörjats. De utpekade åtgärderna och aktiviteterna i planen ska vara genomförda eller åtminstone påbörjade innan 2021. Syftet med handlingsplanen är att öka takten i stadens arbete med att ta fram/inleda åtgärder som syftar till att nå god vattenstatus i stadens vattenförekomster. Vissa åtgärder görs redan idag men för att optimera miljöeffekten behövs en god samordning av resurser och insatser.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Grefab, Gryaab, Göteborgs Hamn, kretslopp och vattennämnden, park- och naturnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård,

Styrdokument: -

90. Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker

Utredning innehållande inventering av utvalda våtmarker med förslag till skötselåtgärder är klar. Vi ska konkretisera vår plan för restaurering av våtmarker och samtidigt verka för mer nyanläggning av våtmarker.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument:

91. Motverka igenväxning av viktiga biotoper

Många biotoper som är viktiga för Göteborg hotas av igenväxning. Vi ska därför genomföra riktade åtgärder inom flera biotoper för att förhindra igenväxning och bevara och öka den biologiska mångfalden. Exempel på åtgärder som behöver genomföras är naturvårdsbränning av utvalda kust- och fukthedar samt skogsbiotoper, frihuggning av grova träd och fågelbranter, utveckling av brynmiljöer genom röjning och plantering samt våtmarksslätter.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden samt extern part Väst kuststiftelsen

Miljömål: Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

92. Gör biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag

Vi ska fortsätta göra biotopkartering av vattendrag och genomföra biotopförbättrande åtgärder som ett resultat av kartläggningarna. Exempel på åtgärder är borttagning av vandringshinder, utläggning av lekgrus och plantering av strandvegetation.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument: -

93. Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden

Vi ska ha ett aktivt dagvattenarbete och tillämpa de rådande normer och regler som är framtagna i staden, i all den fysiska planeringen och i alla byggprojekt. En förutsättning för att detaljplaner och byggprojekt ens genomförs är att hänsyn har tagits till dagvattenhanteringen i området samt eventuella hantering av framtida skyfall.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Gryaab, park- och naturnämnden, trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Ingen övergödning, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

94. Skapa fler vattenspeglar i staden

Vi ska skapa, bevara och lyfta fram befintligt vatten i staden. Vattendragen kan fungera som dagvattendammar och utjämningsmagasin och ger samtidigt fler livsmiljöer för växter och djur. Vatten i den täta staden bidrar även till att forma attraktiva bebyggelsemiljöer.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, trafiknämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

95. Skapa miniparker med fjärilstema

Vi ska nyttja platser i staden, som ofta har ett begränsat växt- och djurliv, och skapa livsmöjligheter för dagfjärilar. Vi ska anlägga fjärilsplanteringar och plantera värdväxter för pollinatörer, bärbuskar med mera. Vi ska vidare sätta upp fågelholkar, tillföra död ved på lämpliga platser, tillgänglighetsanpassa gångytor, sätta upp bänkar och informera på plats om fjärilar.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, lokalnämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

96. Öka andelen död ved på skogsmark

Vi ska kontinuerligt arbeta för att åstadkomma mer död ved i skogsmarken genom att ringbarka träd, kapa högstubbar och köra ut avverkade träd i stadsmiljö till skogsmark.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Levande skogar

Styrdokument: -

97. Bevara äldre träd i parkmiljö

Vi ska genom olika typer av åtgärder öka förutsättningarna för att behålla äldre träd längre i parkmiljöer. Metoder, riktlinjer och arbetssätt för att åtgärderna ska få bäst utfall behöver utvecklas.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Frisk luft, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad

98. Utveckla skötsel av ängs- och gräsytor

Vi ska utveckla skötsel av ängs- och gräsytor genom att till exempel testa nya maskiner och metoder för en effektiv, ekonomiskt hållbar skötsel vilket bidrar till en ökad biologisk mångfald på befintliga ängsytor.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

99. Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar

Det mest förorenade dagvattnet kommer från hårt trafikerade ytor. Därför ska vi genomföra åtgärder på de trafikintensiva vägar som ligger nära känsliga recipienter. Vilken åtgärd som ska göras beror på recipientens skyddsvärde.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatinämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag,

Styrdokument: -

100. Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem

Vi ska genomföra åtgärder utifrån planen för utbyggnad av allmänna VA-ledningssystem till upprustningsområden.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet

Styrdokument: Plan för utbyggnad av VA-ledningssystem

101. Minska utsläppen av spillvatten från ledningsnätet

Spillvatten som släpps ut, bräddas, till recipient för med sig fosfor och kväve som leder till övergödning. För att minska påfrestningarna på recipienterna och bidra till att de kan uppnå god status ska vi minska dessa utsläpp.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument: Åtgärdsplan avloppsledning

102. Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar

Vi ska minska utsläppen av näringsämnen till recipient. Spillvatten ska så långt som möjligt avledas separat till avloppsreningsverket för att förhindra att stora intensiva regn leder till bräddning av spillvatten med utsläpp av fosfor och kväve som följd.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Gryaab

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Åtgärdsplan avloppsledning

103. Verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv

Vi ska verka för att skydda råvattnet och förbättra råvattnets kvalitet. Göta älv är väldigt viktig för regionen, såväl för transport, attraktiv älvstrand, för dricksvattenproduktion som för djur och växter. Allt detta ska samsas, och samtidigt bör vattenkvaliteten i Göta älv förbättras. Ett utökat skyddsområdet för Göta älv kommer förhoppningsvis leda till mindre förorening och möjliggöra bättre kontroll på vad som släpps ut i älven. Dessutom blir det tydligt att hänsyn måste tas till Göta älv som ett sammanhängande system.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument: -

104. Värdera ekosystemtjänster i staden

Göteborg växer och ofta sker det på bekostnad av gröna värden, när vegetation och vattendrag tas bort eller byggs om. Vi behöver synliggöra och värdera ekosystemtjänster för grönska i staden. Genom en konsekvensberäkning i ett par pilotnämnder och -bolag ska vi utreda hur staden kan ta med värdet av ekosystemtjänster i budgetunderlag. Vi ska genomföra värdering av ekosystemtjänster i exempelvis, visa vad man tjänar på att göra rätt och kostnad av att göra fel.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, Gryaab, Göteborgs Hamn, kretslopp och vattennämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, park- och naturnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

105. Planera för öppna vattendrag

Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö. Vi ska inom den fysiska planeringen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad

106. Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning

Vi ska identifiera de naturliga vattenvägarna som finns inom Göteborg och sammanställa det till ett kartmaterial som kan användas som planeringsunderlag. På så vis blir det lättare att planera bebyggelse rätt i förhållande till naturliga vattenvägar och lågpunkter. Det leder också till att vi kan utnyttja de naturliga vattenvägarna för att avleda dagvatten. Erfarenheter från pågående arbete med strukturplaner ska nyttjas i processen.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, trafiknämnden

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

107. Utred hur olika föroreningskällor påverkar badkvaliteten i centrala Göteborg

I Göteborg ska man kunna bada mitt i staden. Därför ska vi utreda hur olika föroreningskällor påverkar badvattenkvaliteten i centrala Göteborg. Med ett allmänt bad kan samvaro, lek och motion samsas i vatten i en öppen och spännande miljö.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Gryaab, park- och naturnämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Vision Älvstaden

108. Analysera marina ansvarsbiotoper

För att säkerställa att vi får ett nätverk av skyddade, skyddsvärda, marina biotoper krävs en analys av var dessa miljöer finns och om tillräckligt stor andel av dessa miljöer har tillräckligt skydd.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål: Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

109. Gör ekologisk landskapsanalys för fler arter

Ekologisk landskapsanalys är ett verktyg för att visa arters möjliga förekomster och spridningsmöjligheter. Analyserna är ett viktigt komplement till traditionella naturinventeringar. Vi ska genomföra ekologisk landskapsanalys för minst fem nya arter innan 2020.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

110. Sammanställ information om invasiva främmande arter

Sammanställa information om de viktigaste invasiva arterna som har etablerat sig i eller är på väg till Göteborg och utgör ett hot mot den biologiska mångfalden. Vi ska också sammanställa vilka åtgärder som behöver genomföras för att vi ska kunna ta kontroll över deras spridning. Att sammankalla aktörer och berörda parter för att ta fram ett systematiskt sätt att minimera spridning/bekämpa utvalda arter bör också ingå i åtgärden.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingsodlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

111. Ta fram checklistor om artskydd och kompensationsåtgärder

Vi ska ta fram, aktualisera och förnya checklistor för spridning av kunskap om bland annat artskydd och ekologisk kompensation. Åtgärden bör även omfatta uppföljning och rutiner samt hur dessa sprids till berörda parter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

112. Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap

Vi har sedan 2010 arbetat med kartläggning av våra kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap. Vi ska nu digitalisera den kartläggning av kulturhistoriskt och biologiskt värdefulla odlingslandskap som genomförts.

Ansvarig: Kulturnämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument: -

113. Utvärdera nya hållbara anläggningar för dagvatten

Vi ska minska avledningen av dagvatten via ledningar, därför kommer det att behöva anläggas andra sorters anläggningar för att hantera dagvattnet. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflödet fördröjas och renas och minska belastningen på avloppssystemet. Vi ska ta fram en plan för uppföljning av dagvattenreningsanläggningar för att öka kunskapen om hur dessa kan byggas och drivas i staden.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Framtiden, lokalnämnden

Miljömål: Ingen övergödning, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

114. Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. Vi ska utreda var det finns kulvertar som bör och kan tas bort och ersättas med öppna vattendrag.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad

115. Undersök föroreningsbelastningen i recipienter av dagvatten

För att möjliggöra effektivt arbete i planprocessen utifrån kraven i vattendirektivet, behöver vi undersöka föroreningsbelastningen på recipienterna av dagvatten. Detta för att se till att åtgärder sätts in där de gör mest nytta eller i de recipienter som är allra känsligast. För att förbättra statusen i Göteborgs recipienter behövs åtgärdsplaner tas fram.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: Handlingsplan/Utredning för god vattenstatus, Åtgärdsplan avloppsledning

116. Testa alternativa materialval vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner

Vi ska utreda hur konstgräsplaner kan konstrueras för att minimera miljöpåverkan samt testa nya konstruktioner och material, till exempel kork som fyllnad i konstgräsplan.

Ansvarig: Idrotts- och föreningsnämnden

Samarbetspartner: GotEvent, lokalnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

117. Ändrade skötselmetoder för konstgräsplaner syftande till minskad spridning av mikroplast

För att minska spridningen av gummigranulat till naturen ska installationer och nya skötselrutiner för konstgräsplaner tas fram.

Ansvarig: Idrotts- och föreningsnämnden

Samarbetspartner: GotEvent

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

118. Informera föreningar med egna konstgräsplaner om miljöproblematiken

Vi ska informera föreningar med konstgräsplaner om problematiken med dessa.

Ansvarig: Idrotts- och föreningsnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

119. Utred hur mikroplaster fångas upp i småbåtshamnarnas dagvattenanläggningar

Grefab ska utreda hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar i småbåtshamnar. Var tredje år i samband med slamsugning av brunnar i hamnar ska Grefab undersöka mängden mikroplast. Syftet är att få bättre kunskap om hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar och förhindra spridning i småbåtshamnar.

Ansvarig: Grefab

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

120. Utbilda anställda i kommunens hamnar när det gäller skötsel av båtbottevättar med efterföljande rening och hantering av avfall

Grefab ska utbilda personal och på så sätt skapa förståelse för problemet avseende båtbottevättar. Utbildningen bör omfatta en beskrivning av miljöproblematiken med mikrokräp i havet, visa var risken för spridning finns i verksamheten och hur man ska arbeta för att förebygga att avfall från båtbottefärger når havet.

Ansvarig: Grefab

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

121. Undersök förekomsten av mikrokräp från trafik

Vi ska undersöka förekomsten av mikroplaster i dagvattensystem och dagvattendammar, hur mycket av mikroplasten som fångas upp i befintliga rännstensbrunnar och dagvattenanläggningar. Dessutom ska vi utreda hur mycket som skulle kunna fångas upp med bästa möjliga teknik.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

122. Ta fram riktlinjer om att inte använda konstgräs i trafikmiljöer

Vi ska ta fram riktlinjer som klargör hur vi minimerar användandet av konstgräs i olika trafikmiljöer, exempelvis spårområden och rondeller.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

123. Utöka strandstädningen

Vi ska utöka den befintliga strandstädningen med ytterligare en bemannad båt. Makroplast i havet är en stor källa till mikroplaster då det bryts ned. Att utöka strandstädningen till det dubbla under säsong innebär att en väsentligt större del av denna makroplast kan städas upp innan den bryts ned.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

124. Öka kunskapen om marint skräp i ett maritimt besökscenter vid Askimsbadet

Vi ska utreda förutsättningarna för att utveckla ett maritimt center vid Askimsbadet i befintlig utställningslokal Långgrundet och/eller upprustad före detta badvaktsbyggnad. Under 2017 togs en förstudie fram, där framgår hur utvecklingen av utställning, strandskoleverksamhet för barn och ungdomar, samarbetsformer, personalbehov, finansiering med mera kan och bör ske under de kommande åren.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnd Västra Göteborg

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

125. Öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet via avloppsvatten

Vi ska delta i forskningssamarbeten om mikroplaster i kretsloppet, med fokus på slam och vatten, tillsammans med andra VA-organisationer i södra Sverige.

Ansvarig: Gryaab

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

126. Inkludera utsläpp av mikroplaster från anläggningar i tillsyn

Vi behöver höja den interna kompetensen och hitta arbetssätt att bedriva tillsyn kopplat till konstgräsplaner, golfbanor, granulatframställning, paddockar, lekplatser etc. Idag är kompetensen låg även hos de myndigheter som ger tillsynsvägledning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Giftfri miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument: -

Tillgängliga och varierade parker och naturområden

127. Öka andelen multifunktionella ytor i parker för att hantera skyfall

De flesta städer växer och planerar att bygga en hel del under de kommande åren. Därtill måste vi hantera ändrade förhållande i framtiden med ökad nederbörd, höjda havsnivåer och större flöden i vattendrag. Ett sätt att hantera mera regn på att planera för och anlägga ytor som kan ha flera funktioner, vara multifunktionella. Mångfunktionella ytor behöver planeras och förankras redan på en strategisk nivå för att därefter föras ner till detaljnivå. Till exempel så kan en skatepark användas som magasin vid skyfall.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, trafiknämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

128. Utveckla information om parker och naturområden

För att öka tillgängligheten till och kunskap om naturen är det viktigt med information och tydlighet. Vi ska därför utveckla informationen om parker och naturområden på webben och andra digitala media, såväl som med trycksaker, entréskyltar med mera.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Göteborg & Co, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård,

Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Göteborg Friluftsprogram

129. Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden

Vi ska förbättra tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel till parker och naturområden. Även vandringsleder, cykelleder och promenadstråk i och mellan områdena bör ses över.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

130. Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen

För att göra Älvstaden inbjudande och öppen ska vi etablera en stadspark i Frihamnen. Göteborg saknar en stor park vid älven och en park i ett sådant läge blir en länk som sammanfogar de båda sidorna av älven. Parken kommer även fungera som ett stort dagvattenmagasin och innehålla olika typer av ekosystemtjänster som är bra för staden.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Vision Älvstaden, Grönstrategi för en tät och grön stad, Jubileumsplanen för Göteborg 2021

131. Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden

Vi ska successivt skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden på både södra och norra sidan om Göta Älv. På så vis knyter vi samman stadens befintliga miljöer längs vattnet med de nya som ska komma till. Även de delar av Göta älvs kajkanter som inte används för näringsändamål idag ska göras tillgängliga så att alla kan uppleva vattnet.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, trafiknämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Vision Älvstaden, Grönstrategi för en tät och grön stad

132. Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska

För att öka tillgängligheten till vattnet i de centrala delarna av Göteborg ska vi ta bort eller omlokalisera de parkeringsplatser som finns utefter kanalerna och ersätta dem med miljöer som främjar ett aktivt stadsliv, genom exempelvis grönska, konstnärlig gestaltning, vackra beläggningar, sittplatser och serveringar

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, fastighetsnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad

133. Realisera ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära natur

Vi har tagit fram riktlinjer för ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära parker och naturområden. Riktlinjerna skall förankras och spridas till planerare, förvaltare och skötselutförare genom informationsinsatser och praktiska exempel. Enklare faktablad och praktiska beskrivningar kommer att tas fram

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Framtiden, lokalnämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad, Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

134. Ta fram områdesbeskrivningar för friluftsområden

Vi ska ta fram områdesbeskrivningar för våra större friluftsområden som beskriver områdets karaktär och inriktning och på vilket sätt de ska förstärkas och utvecklas. Ruddalen föreslås som pilotområde. Vi ska också visa vilka kvaliteter som finns i de olika områdena idag och vilka som behöver kompletteras. Dessutom ska vi ta fram skötselprogram för de olika friluftsområdena.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Göteborg Friluftsprogram

135. Utveckla Kvillebäcksstråket

Vi ska utveckla Kvillestråket mellan Backaplan och Hökälla till att bli ett attraktivt naturstråk. Vattendraget är idag outnyttjat och bortglömt men har stor potential att utvecklas till att bli en vacker och välanvänd oas på centrala Hisingen. Syftet med åtgärden är att öka tillgången till gröna rekreativa miljöer och att värna och förstärka det växt- och djurliv som finns i området.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad, Jubileumsplanen för Göteborg 2021

136. Öka tillgängligheten till bostadsnära natur

För att underlätta för medborgarna att vistas i naturen ska det i deras vardagsmiljö finnas attraktiva och lättillgängliga rekreativmiljöer. Vi behöver ta reda på hur det fungerar att hitta och röra sig i lämpligt område i närmiljön. Vi ska välja ett pilotområde för att inventera nuläget och ta fram förslag till åtgärder och skötselprogram för att öka tillgängligheten. Syftet är att skapa attraktiv och lättillgänglig bostadsnära natur som når en bred målgrupp för dagliga aktiviteter. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Grönstrategi för en tät och grön stad, Göteborg Friluftsprogram

137. Tillgängliggöra Hisingens kustremsa

Vi skall tillgängliggöra kusten i större utsträckning genom att ta fram förslag på lämpliga promenad- eller vandringsstråk utmed prioriterade delar av Hisingerkusten. Vi ska även genomföra åtgärder för ökad tillgänglighet och ta fram en skötselplan som bland annat beskriver lämplig skötsel av olika naturtyper för att öka den biologiska mångfalden och upplevelsevärdet. Syftet med åtgärden är att skapa attraktiva friluftsområden som resulterar i att fler medborgare besöker Göteborgs naturområden i större utsträckning. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Naturen fungerar också som en naturlig mötesplats.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnd Västra Hisingen

Miljömål: God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Göteborg Friluftsprogram

138. Öka tillgängligheten och naturvärden på mindre öar

Vi skall utreda möjligheter att öka tillgängligheten för besökare på ett antal småöar i Göteborgs skärgård. Exempel på åtgärder kan vara att verka för restaurering av igenväxta öar, att djurhållning på öar ökar och att underlätta för djurhållare genom hjälp med transport och tillsyn av betesdjur. Åtgärderna förväntas resultera i att områden som i dagsläget är igenväxta öppnas upp och blir möjliga för besökare att använda för rekreation.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden

Miljömål: Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument: Göteborg Friluftsprogram

139. Placera ut fler toaletter i skärgården

Vi ska utreda behov och möjligheter till utbyggnad av fler toaletter, både land- och havsbaserade, och bygga fler offentliga toaletter där det behövs. Vi ska upprätta avtal med fler aktörer för tillgång för allmänheten till deras toaletter. Vid behov ska vi ordna tillfälliga toalettlösningar, så som hyrtoaletter, i skärgården.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Göteborg & Co.

Miljömål: Ingen övergödning

Styrdokument: Göteborg Friluftsprogram

Göteborgs stad som föregångare

140. Ta fram ett nytt strategiskt styrdokument för miljöområdet för Göteborg Stad

När nuvarande miljöprogram löper ut behöver ett nytt övergripande strategiskt styrdokument för miljöområdet vara på plats. Vi ska ta fram detta styrdokument och samtidigt förbättra processerna för styrning inom miljöområdet i staden. Efter 2020 ersätter vi dagens miljöprogram som innehåller mål och åtgärder med annat strategiskt styrdokument.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Alla

Miljömål: Alla

Styrdokument: -

141. Presentera och visualisera miljöinformation

Det finns mycket intressant och viktig information om tillståndet för Göteborgsmiljön, vår stads påverkan på den och vårt arbete med att lösa frågorna. Tyvärr är denna information idag inte lätt att hitta, förstå, använda och vidareutnyttja. Vi ska därför utreda hur vår miljöinformation kan presenteras och visualiseras för att ge mest nytta för så många som möjligt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Alla

Styrdokument: -

142. Ta fram stadengemensam miljöövervakningsplan

Vi ska ta fram en flerårig stadengemensam miljöövervakningsplan för att samla all miljöövervakning på ett ställe. Genom att göra detta kan vi få bättre överblick, effektivare övervakning och bättre möjligheter att nå miljömålen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, park- och naturnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Hav i balans samt levande kust och skärgård,

Levande skogar, God bebyggd miljö. Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

143. Samla och synliggör resultat från miljöövervakning

Kunskapsunderlaget som tas fram i vår miljöövervakning behöver samlas och synliggöras på ett bättre sätt. Vi ska därför ta fram en handlingsplan för hur vi ska arbeta med underhåll och utveckling av kunskapsunderlaget Natur, kultur och sociotop som finns i stadens digitala kartinstrument. Vi behöver även tydliggöra ansvar och resurser för underhåll, uppdatering och insamling av data från inventeringar som görs inom stadens planprocess.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden

Miljömål: Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: -

144. Vidareutveckla GreenhackGBG

Vi ska vidareutveckla satsningen GreenhackGBG för att fortsätta inspirera och stödja invånarna till en klimatsmart och hållbar livsstil med bibehållen eller ökad livskvalitet. Satsningen ska även öka förståelsen för hur beteendeförändringar kan åstadkommas för att minimera konsumtionens miljöpåverkan. Målet är att GreenhackGBG ska vara den självklara kommunikationskanalen för Göteborgs Stad och göteborgarna i klimat- och livsstilsfrågor.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, kretslopp och vattennämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

145. Utveckla stadens arbete med hållbara livsstilar

Vi ska systematisera och tydliggöra stadens arbete med hållbara livsstilar. Stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen ska vara en föregångare i det utåtriktade miljöarbetet genom att underlätta för invånarna att leva hållbart. Vi ska arbeta mer systematiskt och utvärdera miljöåtgärder som riktar sig till invånarna. Samtliga Stadsdelsförvaltningar ska också aktivt delta i den samverkan som kommer att ske tillsammans med andra förvaltningar och bolag med ansvar för det utåtriktade miljöarbetet. Åtgärden syftar till att ge invånarna bättre förutsättningar att minska sin klimat- och miljöpåverkan och göra det lättare att leva hållbart.

Ansvarig: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, Framtiden, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

146. Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter

Det ska finnas ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter för att identifiera verksamhetens miljöpåverkan och kunna arbeta för att minska den på ett strukturerat sätt. I pedagogisk verksamhet kan med fördel en certifiering med pedagogisk inriktning väljas.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

147. Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag

Ett välförankrat miljöarbete behöver människor som kan ägna tid åt utmaningarna, för att detta ska fungera väl behöver vi miljösamordnare vid var förvaltning och bolag.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

148. Miljöutbilda kommunens personal

Vi ska utbilda kommunens personal om miljömålens olika områden och miljöpåverkan. Utbildningen ska vara inriktad mot de miljöfrågor som berör de områden man jobbar med och bidra till arbete med minskad miljöpåverkan.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

149. Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen

De kommande åren ska översiktsplanen revideras samtidigt som ett nytt övergripande strategiskt styrdokument för miljöområdet tas fram. I samband med detta ska vi utreda möjligheten att samordna uppföljningen av miljömålen och översiktsplanen i syfte att skapa en tydligare bild av hur samhällsplaneringen med- eller motverkar till att nå miljömålen.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Alla

Styrdokument: -

150. Utredda flexibel arbetsplats

Vi ska utreda vilka praktiska, arbetsmiljötekniska och juridiska förutsättningar som behöver skapas för att kunna öppna upp för ökad flexibilitet gällande när och var Göteborgs Stads tjänstepersoner utövar sitt arbete. Syftet är att minska eller förändra transportbehovet till och från arbetet eller att fördela arbetsresorna bättre över dagen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

151. Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag

Göteborgs Stads förvaltningar och bolag producerar årligen i storleksordningen en halv miljon ton avfall av olika slag. Alla stadens verksamheter har ett ansvar att öka resurshushållningen och vara förebilder för göteborgarna. Alla förvaltningar och bolag ska därför genomföra åtgärder för att minska sitt avfall med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2010. Alla förvaltningar och bolag ska också sortera ut allt matavfall, alla förpackningar och tidningar, allt farligt avfall samt övrigt avfall som kan materialåtervinnas. Alla förvaltningar och bolag ska använda Tage och ha rutiner för detta i sin inköps-, avfalls- och flyttrutin. För att tydliggöra hur ovanstående ska genomföras samt tydliggöra intentionerna i gällande avfallsplan och klimatstrategiska program ska samtliga förvaltningar och bolag ha tagit fram en avfallsplan senast 2019.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg, Avfallsstrategiskt program, Avfallsplan för Göteborgs Stad

152. Utse avfallssamordnare

Alla stadsdelsförvaltningar ska utse en avfallssamordnare som samordnar och stödjer enheternas avfallsarbete. Samordnaren ska även ha en övergripande strategisk funktion kring avfallshantering och avfallsförebyggande i respektive stadsdel.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

153. Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering

För att kunna minska de olika verksamheternas avfallsmängder ska en inventering och kartläggning av verksamheternas avfallsåtervinning göras i alla stadsdelar. Både mängden och typen av avfall ska kartläggas. Syftet är att minska kostnader för avfallet och öka miljövinsterna samt att underlätta för återvinning.

Ansvarig: Lokalnämnden

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, Kretslopp och vattennämnden, social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden

Miljömål: God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program

154. Minska elektronikavfallet i stadens verksamheter

Stadens elektroniska avfall ska minska genom att vi sprider råd och anvisningar om hur användare ska sköta stadens IT-utrustning så den håller längre. Rutiner för bedömningar innan nyinköp samt rutin för återanvändning av IT ska tillämpas. Vid upphandling av ny hårdvara ska krav på uppgraderbarhet och reparerbarhet ställas liksom andra hållbarhetskrav. En strategi för samordning av program och hårdvara ska tas fram samt rekommendationer så att rätt IT-produkter används utifrån användarnas arbetsuppgifter.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

155. Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter

För att säkerställa en korrekt hantering av farligt avfall ska vi öka kunskapen hos nyckelpersoner inom Göteborgs Stad kring vad som är farligt avfall, elavfall och läkemedelsrester och hur det ska sorteras och hanteras. Vidare ska alla förvaltningar och bolag säkerställa att det finns rutiner för att förhindra att det farliga avfallet, elavfallet och kasserade läkemedel hamnar fel.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

156. Implementera samordnad utskriftshantering i stadens verksamheter

Vi ska införa ett system för samordnad utskriftshantering inom stadens verksamheter. På så vis kommer vi minska såväl pappersavfall som antalet skrivare och kostnader.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

157. Inför rutiner vid införskaffande och avyttrande av möbler och inredning

Samtliga förvaltningar och bolag ska införa rutiner vid införskaffande av möbler och inredning. Detta innebär att en i första hand kollar vad som finns i TAGE och i andra hand kollar vad som finns i Nämnden för Inköp och upphandlings avtal.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

158. Utveckla TAGE

Stadens interna bytessida, Tage, har potential att förbättras. Möjligheterna till ett centralt lager, en reparations- och redesigntjänst samt ett showroom kopplat till Tage kommer öka återanvändningen ytterligare. Åtgärden innebär att förverkliga planerna på lager och kringtjänster. Den främsta frågan att lösa för att kunna genomföra detta är finansieringen. Klimatkompensation vid stadens möbelköp kommer att undersökas liksom andra möjligheter. Vi ska även starta IT-Tage dvs lägga till möjligheten att lägga ut och söka överbliven IT-utrustning på Tage så att IT-utrustning som inte behövs i en verksamhet kan användas av en annan. Tage skall även bli mera användarvänligt.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, nämnden för intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, social resursnämnd, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

159. Inred nya lokalerna i Alelyckan hållbart

För att öka resurshushållningen och minska kemikaliebelastningen behöver staden ta ett större ansvar för att i första hand återbruka och redesigna begagnade möbler och inredning och i andra hand köpa in nytillverkade miljöanpassade möbler. Förvaltningen kretslopp och vatten ska vara en förebild i denna utveckling och vill arbeta med den inriktningen vid utvecklingen i sina kommande nya lokaler i Alelyckan.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Avfallsstrategiskt program, Klimatstrategiskt program för Göteborg

160. Inför konceptet "Det avfallssnåla äldreboendet"

Stadsdelsnämnderna ska införa konceptet "Det avfallssnåla äldreboendet" i sina verksamheter. Syftet är att minska avfallsmängder och miljöpåverkan från stadens äldreboenden. En bonus blir minskade kostnader.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

161. Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter

Alla verksamheter ska påskynda utfasningen av i första hand så kallade utfasningsämnen och i andra hand riskminskningsämnen.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Giftfri miljö

Styrdokument: Kemikalieplan för Göteborgs Stad

162. Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst

Vi ska arbeta för att begränsa utfasningsämnen i Staden. På avtal med kemiska produkter ska vi kontrollera innehållet genom dokumentgranskning. Där utfasningsämnen förekommer ska en dialog föras med leverantören om att byta ut eller ta bort produkten ur sortimentet. Målsättningen är att kemiska produkter på det upphandlade sortimentet (markerat med tummen-upp) inte ska innehålla utfasningsämnen. Vi ska i övrigt arbeta enligt kemikalieplanen och ställa kemikaliekraV i relevanta upphandlingar med särskilt fokus på barns miljöer. Inköp och upphandling skall också informera leverantörer om den upplysningsplikt de har gentemot Staden då en vara eller produkt innehåller utfasningsämnen över 0,1 viktprocent.

Ansvarig: Nämnden för intraservice, nämnden för inköp och upphandling

Samarbetspartner: De av avtalen berörda nämnderna respektive styrelserna

Miljömål: Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet

Styrdokument: Kemikalieplan för Göteborgs Stad

163. Koppla samman Winst med Chemsoft - underlätta rätt val vid inköp

Vi ska koppla ihop inköpssystemet i winst med granskningsystemet för kemiska produkter, Chemsoft.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: -

Miljömål: Giftfri miljö

Styrdokument: -

164. Skapa nätverk för kreativa återvinningscenter

Vi ska samordna ett nätverk för verksamheter som driver eller avser att driva ett kreativt återvinningscenter, för kompetens- och erfarenhetsutbyte.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, Kretslopp och vattennämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice, stadsdelsnämnderna, Älvstranden

Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

165. Minska miljöpåverkan från livsmedelsinköp

Vi ska utreda vilken information om miljö- och hållbarhetsaspekter som redan finns tillgänglig samt hur olika miljö- och hållbarhetsaspekter kan vägas mot varandra. Särskilt bör möjligheterna att minska konsumtionen av mjölkprodukter i våra offentliga kök och vid konferenser i stadens regi utredas. I det fortsatta arbetet ingår en vidareutveckling av klimatkompassen med syfte att inkludera fler miljö och hållbarhetsaspekter än klimat.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för inköp och upphandling, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument: -

166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Alla stadens verksamheter som riktar sig till allmänheten och som i egen regi eller via entreprenörer serverar livsmedel ska erbjuda ekologiska och vegetariska rätter samt arbeta med att minska sitt matsvinn. Det gäller exempelvis simhallar, bibliotek och nöjesarenor. Maten som erbjuds ska följa Göteborgs Stads definition av miljömåltider, det vill säga miljömärkta och etiskt märkta råvaror, säsongsanpassade och rika på grönsaker och baljväxter samt att matsvinnet ska minimeras.

Ansvarig: GotEvent, Göteborg & Co, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, Liseberg, park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

167. Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning

Måltidspersonalen ska erbjudas fortbildning i vegetarisk matlagning. Med en breddad kompetens kan måltidsverksamheten stegvis ändra matsedlarna till minskad andel måltider baserade på kött- och mejeriprodukter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, stadsdelsnämnderna, social resursnämnd, utbildningsnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

168. Upphandla fler ekologiska livsmedel

nämnden för inköp och upphandling ska fortsätta ställa höga miljökrav i livsmedelsupphandlingar och på så sätt göra det möjligt för verksamheterna i staden att köpa in ekologiska livsmedel. Särskilt fokus ska vara på volymprodukter, då det ger mest påverkan.

Ansvarig: Nämnden för inköp och upphandling

Samarbetspartner: Förskolenämnden, grundskolenämnden, miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

169. Energieffektivisera energianläggningar

Energieffektiviserande åtgärder pågår och ska fortsatt genomföras inom Göteborg Energi:s anläggningar för produktion och distribution av fjärrvärme, kyla, gas och el. Syftet är hushållning med energi och minskad användning av resurser för framställning av energi.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

170. Underlätta för energibesparing av IT-utrustning i stadens verksamheter

Vi ska möjliggöra för att sätta elektronisk utrustning, exempelvis trådlösa accesspunkter, datorer och skrivare, i energisparläge när verksamheten inte använder den aktuella utrustningen. Metoden som ska användas är en så kallad molntjänst och kommer i ett första läge att testas på Intraservice nätverksutrustning.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

171. Genomför planen för avveckling av fossila bränslen

En plan för avveckling av kvarvarande fossila bränslen i lokalförvaltningens uppvärmningsanläggningar har tagits fram. Under 2017 kommer de sista uppvärmningsanläggningarna som drivs med fossila bränslen att fasa ut.

Ansvarig: Lokalnämnden

Samarbetspartner: Göteborg Energi, miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

172. Avveckla kylmaskiner

För att minska elanvändningen för kylning ska befintliga kylmaskiner bytas ut mot fjärrkyla i så stor utsträckning som möjligt.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

173. Erbjud energiutbildning till nyckelpersoner

Vi ska erbjuda utbildning kring frågor som rör framtidens energisystem, energiproduktion och energianvändning i en hållbar stad kopplat till stadens arbete i olika skeden i stadsutvecklingsprocessen. Utbildningen ska rikta sig till stadens projektledare och projektchefer som driver stadsutvecklingsprojekt samt de konsortier (med främst byggherrar och deras konsulter) som är kopplade till dessa projekt. Utbildningens syfte är att stärka kunskapsområdet om hållbara energisystem och hur dessa kan involveras i stadsutvecklingsprocessen för att minska den totala energianvändningen och minska klimatpåverkan.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

174. Inför fossilfri kommunal maskinpark

Vi ska aktivt verka för att staden byter ut småmaskiner, såsom häcksaxar, lövblåsare, gräsklippare och motorsågar som drivs med fossila bränslen, mot fossilfria alternativ.

Ansvarig: Göteborg Stads Leasing

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

175. Kartlägg IT:s klimatpåverkan

I och med att Göteborgs Stad undertecknade Green Digital Charter har vi bland annat åtagit oss att minska IT:s direkta klimatpåverkan. För att kunna hitta områden med betydande klimatpåverkan som ska prioriteras krävs det en kartläggning av utrustning, drifttider och energianvändning. Kartläggningen skapar också förutsättningen för att kunna följa upp eventuella åtgärder.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

176. Inför en modell för kommunintern grön hyresavtal

Vi ska ta fram en modell för kommunintern grön hyresavtal där både uthyrare och hyresgäst förbinder sig att göra åtgärder och ta ansvar för en kontinuerlig samverkan kring energi- och miljöfrågor.

Ansvarig: Higab

Samarbetspartner: Framtiden, GotEvent, idrotts- och föreningsnämnden, lokalnämnden, miljö- och klimatnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

177. Underlätta för resfria möten

Vi ska informera och utbilda om möjligheterna med resfria möten. Vi ska även främja ökad användning av resfria möten.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

178. Utred hur vi kan främja att semestra lokalt

Vi ska utreda hur staden kan främja att anställda inte flyger på fritiden. På likartat sätt som Göteborgs Stad har incitament för att uppmuntra till hållbart privat resande med cykel och kollektivtrafik för de anställda, så kan staden uppmuntra till minskad miljöpåverkan vid mer långväga fritids- och semesterresor.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Göteborg & Co

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

179. Vidareutveckla stadens klimatkompensation

Vi ska utreda möjliga förändringar i klimatkompensationssystemet och se över vilka åtgärder som accepteras. Nuvarande regelverk gör det svårt för reseintensiva verksamheter att göra investeringar kopplade till resorna i så stor utsträckning som klimatkostnaderna för resorna kräver. Därför behöver vi se över modellen och bedöma förslag på åtgärder som till exempel gör gemensamma investeringar möjliga eller inte är reserelaterade.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

180. Samordna fordonspooler inom Göteborgs stad

Många verksamheter har idag en bil för att man behöver ha den då och då. Det finns därmed ett antal fordon som skulle kunna tas bort och ett antal resor som skulle kunna minskas genom samordning. En del av lösningen är att införa fordonspooler i fler av våra verksamheter. Det finns redan idag ett antal fordonspooler i Göteborgs Stad som har minskat det totala antalet fordon. Vi ska samordna dessa ytterligare och arbeta aktivt för att skapa fler.

Ansvarig: Göteborgs Stads leasing

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

181. Öka andelen miljöfordon

Göteborgs Stad har antagit ambitiösa mål kring miljöfordon. Arbetet med att nå dessa mål ska fortsätta. Miljöfordon ska därför alltid efterfrågas i upphandlingar när sådana fordon finns tillgängliga.

Ansvarig: Göteborgs Stads leasing

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg Energi, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Stads Parkering, Renova, trafiknämnden, nämnden för inköp och upphandling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

182. Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling

När vi handlar upp transporttjänster ställer vi regelmässigt krav på fordonens och drivmedlens miljöprestanda. Här har vi en viktig roll för att öka användningen av miljöfordon och miljöanpassade drivmedel.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Nämnden för inköp och upphandling samt extern part Västtrafik

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

183. Handla upp varor separat från transporter

När en vara upphandlas så kallat fritt levererad kan inga krav ställas annat än på själva varan och därmed kan leveransen utföras utan specifika miljökrav. Genom att upphandla varor och leveranser separat optimeras varuflödena. Därför ska vi i större utsträckning göra sådana separata upphandlingar.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Nämnden för inköp och upphandling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

184. Minska miljöpåverkan från stadens inköp

Vi upphandlar och köper in stora mängder varor, material och tjänster med påföljande miljöbelastning. Vi ska därför arbeta för att minska vår miljöpåverkan från våra inköp. Som stor beställare och upphandlare har vi möjlighet att skapa incitament och främja framtagandet av mer miljö- och klimatvänliga alternativ. Vi har också möjlighet att skapa incitament för leverantörer att ta fram ökad miljödata om sina produkter och tjänster vilket även kan komma till nytta för andra aktörer på marknaden.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, nämnden för inköp och upphandling

Samarbetspartner: För avtalen relevanta nämnder och styrelser

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation

Vi ska utveckla och använda en gemensam modell för beräkning av klimatpåverkan från bygg- och anläggningsmaterial.

Ansvarig: Framtiden, lokalnämnden, miljö- och klimatnämnden, trafiknämnden

Samarbetspartner: -

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö

Styrdokument: -

186. Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar

I de utbildningar som beställare och inköpare i staden genomgår ska det ges tydlig information om miljö och hållbarhet.

Ansvarig: Nämnden för intraservice, nämnden för inköp och upphandling

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

187. Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst

Vi ska förbättra sök- och sorteringsmöjligheterna i e-handelssystemet Winst så att miljömärkta produkter blir lättare att hitta och på så vis väljs före en mindre bra produkt.

Ansvarig: Nämnden för intraservice

Samarbetspartner: Nämnden för inköp och upphandling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, God bebyggd miljö

Styrdokument: Klimatstrategiskt program för Göteborg

188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar

Inom ramen för den fysiska planeringen görs utredningar om till exempel förorenad mark, dagvatten, natur, kultur, buller och luft. Vi ska samla ihop denna information och lägga in i Infovisaren eller motsvarande och/eller tillgängliggöra dem på annat vis till exempel som öppen data.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, kretslopp och vattennämnden, miljö- och klimatnämnden, park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Älvstranden Utveckling

Miljömål: Alla

Styrdokument: -

189. Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden

Vi ska för några redan genomförda planer granska hur miljöambitionerna från områdesbeskrivningen eller programskedet tagits omhand i detaljplanen/bygglov och i den mån det är möjligt även för genomförda exploateringar. För att genomföra detta behöver vi utveckla en metod för uppföljning av planprocessen.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, park- och naturnämnden, trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker, Levande skogar, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument: Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2019–2023, Klimatstrategiskt program för Göteborg, Trafikstrategi för nära storstad

Register över ansvariga

Alla

- 31. Skapa fler cykelparkeringar
- 60. Inför konceptet ”Det avfallssnåla kontoret”
- 146. Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter
- 147. Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag
- 148. Miljöutbilda kommunens personal
- 151. Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag
- 155. Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter
- 157. Inför rutiner vid införskaffande och avyttrande av möbler och inredning
- 161. Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter

Byggnadsnämnden

- 54. Utveckla en metod och verktyg för att säkerställa att ytor för avfall inkluderas i den fysiska planeringen
- 105. Planera för öppna vattendrag
- 130. Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen
- 149. Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen
- 188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar
- 189. Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden

Fastighetsnämnden

- 54. Utveckla en metod och verktyg för att säkerställa att ytor för avfall inkluderas i den fysiska planeringen
- 68. Inkludera cirkulära lösningar i den fysiska planeringen
- 96. Öka andelen död ved på skogsmark

Framtiden

- 44. Skapa hållbara mobilitetslösningar vid nyproduktion av bostäder
- 67. Minska byggavfallet
- 77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter

- 78. Tillämpa grönytefaktor i nyproduktion
- 185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation

GotEvent

- 71. Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten
- 166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Grefab

- 119. Utred hur mikroplaster fångas upp i småbåtshamnarnas dagvattenanläggningar
- 120. Utbilda anställda i kommunens hamnar när det gäller skötsel av båtbottentvättar med efterföljande rening och hantering av avfall

Gryaab

- 74. Öka fosforåterföringen till jordbruk med avloppsslam
- 76. Verka för att minska läkemedel i avlopp
- 125. Öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet via avloppsvatten

Göteborg Energi

- 13. Ta fram plan för produktion av förnybar el
- 14. Ökad användning och utveckling av fjärrkyla i staden
- 15. Planera för fossilfri fjärrvärme
- 18. Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn
- 169. Energieffektivisera energianläggningar

Göteborgs Hamn

- 77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter
- 79. Skapa förutsättningar för fartyg att få tillgång till alternativa bränslen
- 80. Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn
- 81. Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan
- 82. Utred incitament för minskad miljöpåverkan från lastbilar till och från Göteborgs Hamn

Göteborg & Co

- 26. Samverka för en hållbar destination

27. Satsa på cykelturism

70. Förebygg och sortera avfall vid evenemang

166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Göteborgs Stads Leasing

174. Inför fossilfri kommunal maskinpark

180. Samordna fordonspooler inom Göteborgs stad

181. Öka andelen miljöfordon

Göteborgs Stads Parkering

47. Minska söktrafiken

48. Undersöka förutsättningar för automatiska parkeringsgarage

Higab

77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter

176. Inför en modell för kommuninterna gröna hyresavtal

Idrotts- och föreningsnämnden

77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter

116. Testa alternativa materialval vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner

117. Ändrade skötselmetoder för konstgräsplaner syftande till minskad spridning av mikroplast

118. Informera föreningar med egna konstgräsplaner om miljöproblematiken

166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Kommunstyrelsen

1. Vidareutveckla grön upplåning

Kretslopp och vattennämnden

50. Kartlägg Göteborgs materialflöden för att sluta kretsloppen

51. Främja uppstarten av en eller flera återbyggdepåer i Göteborg

52. Erbjud en ny sorterande grovavfallsinsamling

53. Minska förpackningsavfallet

54. Utveckla en metod och verktyg för att säkerställa att ytor för avfall inkluderas i den fysiska planeringen
61. Genomför kommunikationskampanj för minskat matsvinn, grovavfall och elavfall
62. Bygg en ny kretsloppspark
63. Utveckla och starta upp minikretsloppsparker
64. Öka insamlingen av textilier
65. Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler
66. Utveckla miljöstyrande avfallstaxa
68. Inkludera cirkulära lösningar i den fysiska planeringen
69. Öka utsorteringen av förpackningar och tidningar
72. Öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall
74. Öka fosforåterföringen till jordbruk med avloppsslam
75. Rena dagvatten från kraftigt förorenade områden
76. Verka för att minska läkemedel i avlopp
88. Konkretisera insatser kopplade till den regionala vattenförsörjningsplanen
93. Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden
94. Skapa fler vattenspeglar i staden
99. Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar
100. Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem
101. Minska utsläppen av spillvatten från ledningsnätet
102. Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar
103. Verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv
106. Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning
107. Utred hur olika föroreningskällor påverkar badkvaliteten i centrala Göteborg
113. Utvärdera nya hållbara anläggningar för dagvatten
114. Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag
115. Undersök föroreningsbelastningen i recipienter av dagvatten
127. Öka andelen multifunktionella ytor i parker för att hantera skyfall
158. Utveckla TAGE
159. Inred nya lokalerna i Alelyckan hållbart
188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar

Kulturnämnden

- 58. Öka biblioteksverksamhetens miljöfokus
- 112. Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap
- 166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Liseberg

- 77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter
- 166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Lokalnämnden

- 38. Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor
- 67. Minska byggavfallet
- 77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter
- 78. Tillämpa grönytefaktor i nyproduktion
- 153. Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering
- 171. Genomför planen för avveckling av fossila bränslen
- 185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation

Miljö- och klimatnämnden

- 3. Utred möjligheten att skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling
- 9. Informera företag om energieffektiviseringsstöd
- 10. Satsa på energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer
- 11. Visualisera energianvändning för företag, hushåll och organisationer
- 12. Informera om egenproducerad el
- 13. Ta fram plan för produktion av förnybar el
- 18. Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn
- 29. Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg
- 87. Följ upp anmälningspliktiga verksamheters kemikalieredovisningar
- 89. Utveckla stadens vattenförekomster för god vattenstatus
- 99. Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar
- 104. Värdera ekosystemtjänster i staden

- 108. Analysera marina ansvarsbiotoper
- 109. Gör ekologisk landskapsanalys för fler arter
- 110. Sammanställ information om invasiva främmande arter
- 111. Ta fram utbildningsmaterial och checklistor om artskydd och kompensationsåtgärder
- 126. Inkludera utsläpp av mikroplaster från anläggningar i tillsyn
- 140. Ta fram ett miljöstrategiskt program för Göteborgs Stad
- 141. Presentera och visualisera miljöinformation
- 142. Ta fram stadengemensam miljöövervakningsplan
- 143. Samla och synliggör resultat från miljöövervakning
- 149. Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen
- 150. Utredda flexibel arbetsplats
- 164. Skapa nätverk för kreativa återvinningscenter
- 165. Minska miljöpåverkan från livsmedelsinköp
- 178. Utred hur vi kan främja att semestra lokalt
- 184. Minska miljöpåverkan från stadens inköp
- 185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation
- 188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar
- 189. Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden

Nämnden för inköp och upphandling

- 162. Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst
- 168. Upphandla fler ekologiska livsmedel
- 184. Minska miljöpåverkan från stadens inköp
- 186. Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar

Nämnden för intraservice

- 154. Minska elektronikavfallet i stadens verksamheter
- 156. Implementera samordnad utskriftshantering i stadens verksamheter
- 162. Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst
- 163. Koppla samman Winst med Chemsoft - underlätta rätt val vid inköp
- 170. Underlätta för energibesparing av IT-utrustning i stadens verksamheter
- 175. Kartlägg IT:s klimatpåverkan

- 177. Underlätta för resfria möten
- 186. Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar
- 187. Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst

Nämnden för konsument- och medborgarservice

- 2. Utveckla stödstrukturer för en hållbarare livsmedelsbransch
- 8. Samordna Göteborg Stads energitjänster till företag
- 25. Utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan
- 55. Genomför kampanj för att synliggöra det hållbara utbudet på stan
- 56. Underlätta för delningsekonomi i Göteborg
- 57. Underlätta för ett cirkulärt Göteborg
- 59. Undersök möjligheten att etablera ett hållbarhetshus
- 144. Vidareutveckla GreenhackGBG
- 145. Utveckla stadens arbete med hållbara livsstilar

Park- och naturnämnden

- 36. Samordna och förbättra drift och underhåll av gång- och cykelbanor
- 71. Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten
- 73. Öka användningen av anläggningsjord från avloppsslam i staden
- 90. Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker
- 91. Motverka igenväxning av viktiga biotoper
- 92. Gör biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag
- 95. Skapa miniparker med fjärilstema
- 96. Öka andelen död ved på skogsmark
- 97. Bevara äldre träd i parkmiljö
- 98. Utveckla skötsel av ängs- och gräsytor
- 112. Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap
- 123. Utöka strandstädningen
- 124. Öka kunskapen om marint skräp i ett maritimt besökscenter vid Askimsbadet
- 127. Öka andelen multifunktionella ytor i parker för att hantera skyfall
- 128. Utveckla information om parker och naturområden
- 129. Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden

130. Anlägg "Jubileumsparken" – en ny stadspark i Frihamnen
133. Realisera ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära natur
134. Ta fram områdesbeskrivningar för friluftsområden
135. Utveckla Kvillebäcksstråket
136. Öka tillgängligheten till bostadsnära natur
137. Tillgängliggöra Hisingens kustremsa
138. Öka tillgängligheten och naturvärden på mindre öar
139. Placera ut fler toaletter i skärgården
143. Samla och synliggör resultat från miljöövervakning
166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter
188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar

Stadsdelsnämnderna

128. Utveckla information om parker och naturområden
129. Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden
152. Utse avfallssamordnare
160. Inför konceptet "Det avfallssnåla äldreboendet"
166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter

Trafiknämnden

16. Verka för klimatanpassade reseavdrag
17. Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande
19. Verka för att möjliggöra gynnande av eldrift/fossilfri drift
20. Testa alternativa vägbeläggningar
21. Autonoma fordon i hållbar stadsutveckling
22. Ta fram ett godstransportprogram
23. Samordna leveranser till och från byggprojekt
24. Utveckla och testa klimatsmart närlogistik
28. Metodutveckla, förankra och upprätta fler gröna transportplaner
29. Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg
30. Förbättra framkomligheten för cyklister

32. Bygg säkra och attraktiva cykelparkeringsanläggningar vid tågstationer
33. Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven
34. Bygg ut pendlingscykelnätet
35. Förbered för ett nytt lånecykelsystem
36. Samordna och förbättra drift och underhåll av gång- och cykelbanor
37. Utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga gång- och cykelbanor
38. Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor
39. Skapa fler attraktiva gångstråk i centrala Göteborg och andra stadsmiljöer
40. Sänk trafikhastigheten i staden
41. Verka för att utveckla ett kombinerat reskort
42. Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil
43. Verka för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken
45. Underlätta laddning för boende i flerbostadshus
46. Stötta utvecklingen av fordonspooler
49. Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark
83. Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon
84. Verka för att minska dubbdäcksanvändningen
85. Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning
86. Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybrid drift
121. Undersök förekomsten av mikrokräp från trafik
122. Ta fram riktlinjer om att inte använda konstgräs i trafikmiljöer
129. Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden
132. Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska
179. Vidareutveckla stadens klimatkompensation
182. Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling
183. Handla upp varor separat från transporter
185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation

Älvstranden Utveckling

4. Verka för integrerad energidesign
5. Ta fram en klimatfärdplan för Älvstadens utbyggnad
6. Etablera cirkulära Älvstaden

7. Planera för miljöanpassade transporter i Älvstaden

131. Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden

172. Avveckla kylmaskiner

173. Erbjud energiutbildning till nyckelpersoner

Register över åtgärder

Minskad klimatpåverkan	5
1. Vidareutveckla grön upplåning.....	5
2. Utveckla stödstrukturer för en hållbarare livsmedelsbransch	5
3. Utred möjligheten att skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling	5
4. Verka för integrerad energidesign.....	6
5. Ta fram en klimatfärdplan för Älvstadens utbyggnad	6
6. Etablera cirkulära Älvstaden	6
7. Planera för miljöanpassade transporter i Älvstaden	7
8. Samordna Göteborg Stads energitjänster till företag	7
9. Informera företag om energieffektiviseringsstöd	7
10. Satsa på energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer	7
11. Visualisera energianvändning för företag, hushåll och organisationer.....	8
12. Informera om egenproducerad el.....	8
13. Ta fram plan för produktion av förnybar el	8
14. Ökad användning och utveckling av fjärrkyla i staden.....	8
15. Planera för fossilfri fjärrvärme	9
16. Verka för klimatanpassade reseavdrag.....	9
17. Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande	9
18. Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn	9
19. Verka för att möjliggöra gynnande av eldrift/fossilfri drift.....	10
20. Testa alternativa vägbeläggningar	10
21. Autonoma fordon i hållbar stadsutveckling.....	10
22. Ta fram ett godstransportprogram	10
23. Samordna leveranser till och från byggprojekt	11
24. Utveckla och testa klimatsmart närlogistik	11
25. Utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan	11
26. Samverka för en hållbar destination.....	12
27. Satsa på cykelturism.....	12
Ökad andel hållbart resande.....	13
28. Metodutveckla, förankra och upprätta gröna transportplaner	13
29. Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg	13
30. Förbättra framkomligheten för cyklisterna	13

31. Skapa fler cykelparkeringar	14
32. Bygg säkra och attraktiva cykelparkeringsanläggningar vid tågstationer	14
33. Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven	14
34. Bygg ut pendlingscykelnätet	15
35. Förbered för ett nytt låncykelsystem	15
36. Samordna och förbättra drift och underhåll av gång- och cykelbanor....	15
37. Utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga gång- och cykelbanor	15
38. Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor.....	16
39. Skapa fler attraktiva gångstråk i centrala Göteborg och andra stadsmiljöer	16
40. Sänk trafikhastigheten i staden.....	16
41. Verka för att utveckla ett kombinerat reskort.....	17
42. Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil.....	17
43. Verka för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken	17
44. Skapa hållbara mobilitetslösningar vid nyproduktion av bostäder	18
45. Underlätta laddning för boende i flerbostadshus	18
46. Stötta utvecklingen av fordonspooler	18
47. Minska söktrafiken.....	19
48. Undersöka förutsättningar för automatiska parkeringsgarage	19
49. Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark....	19
Ökad resurshushållning	20
50. Kartlägg Göteborgs materialflöden för att sluta kretsloppen.....	20
51. Främja uppstarten av en eller flera återbyggdepåer i Göteborg	20
52. Erbjud en ny sorterande grovavfallsinsamling.....	20
53. Minska förpackningsavfallet.....	21
54. Utveckla en metod och verktyg för att säkerställa att ytor för avfall inkluderas i den fysiska planeringen	21
55. Genomför kampanj för att synliggöra det hållbara utbudet på stan	21
56. Underlätta för delningsekonomin i Göteborg	22
57. Underlätta för ett cirkulärt Göteborg.....	22
58. Öka biblioteksverksamhetens miljöfokus	22
59. Undersök möjligheten att etablera ett hållbarhetshus.....	23
60. Inför konceptet "Det avfallssnåla kontoret"	23
61. Genomför kommunikationskampanj för minskat matsvinn, grovavfall och elavfall	23
62. Bygg en ny kretsloppspark.....	24

63. Utveckla och starta upp minikretsloppsparker.....	24
64. Öka insamlingen av textilier	24
65. Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler	25
66. Utveckla miljöstyrande avfallstaxa	25
67. Minska byggavfallet.....	25
68. Inkludera cirkulära lösningar i den fysiska planeringen	26
69. Öka utsorteringen av förpackningar och tidningar.....	26
70. Förebygg och sortera avfall vid evenemang	26
71. Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten	27
72. Öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall.....	27
73. Öka användningen av anläggningsjord från avloppsslam i staden.....	27
74. Öka fosforåterföringen till jordbruk med avloppsslam.....	28
En sundare livsmiljö	29
75. Rena dagvatten från kraftigt förorenade områden.....	29
76. Verka för att minska läkemedel i avlopp.....	29
77. Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	29
78. Tillämpa grönytefaktor i nyproduktion	30
79. Skapa förutsättningar för fartyg att få tillgång till alternativa bränslen....	30
80. Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn	30
81. Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan	31
82. Utred incitament för minskad miljöpåverkan från lastbilar till och från Göteborgs Hamn	31
83. Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon	31
84. Verka för att minska dubbdäcksanvändningen.....	31
85. Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning.....	32
86. Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybrid drift	32
87. Följ upp anmälningspliktiga verksamheters kemikalieredovisningar.....	32
88. Konkretisera insatser kopplade till den regionala vattenförsörjningsplanen	32
Främjad biologisk mångfald	33
89. Utveckla stadens arbete för god vattenstatus	33
90. Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker	33
91. Motverka igenväxning av viktiga biotoper	33
92. Gör biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag.....	34
93. Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden	34
94. Skapa fler vattenspeglar i staden.....	34

95. Skapa miniparker med fjärlstema.....	34
96. Öka andelen död ved på skogsmark.....	35
97. Bevara äldre träd i parkmiljö	35
98. Utveckla skötsel av ängs- och gräsytor.....	35
99. Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar.....	35
100. Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem	36
101. Minska utsläppen av spillvatten från ledningsnätet	36
102. Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar	36
103. Verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv	36
104. Värdera ekosystemtjänster i staden.....	37
105. Planera för öppna vattendrag	37
106. Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning	37
107. Utred hur olika föroreningskällor påverkar badkvaliteten i centrala Göteborg	38
108. Analysera marina ansvarsbiotoper.....	38
109. Gör ekologisk landskapsanalys för fler arter	38
110. Sammanställ information om invasiva främmande arter.....	38
111. Ta fram checklistor om artskydd och kompensationsåtgärder.....	39
112. Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap	39
113. Utvärdera nya hållbara anläggningar för dagvatten	39
114. Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag.....	39
115. Undersök föroreningsbelastningen i recipienter av dagvatten	40
116. Testa alternativa materialval vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner	40
117. Ändrade skötselmetoder för konstgräsplaner syftande till minskad spridning av mikroplast.....	40
118. Informera föreningar med egna konstgräsplaner om miljöproblematiken	40
119. Utred hur mikroplaster fångas upp i småbåtshamnarnas dagvattenanläggningar	41
120. Utbilda anställda i kommunens hamnar när det gäller skötsel av båtbottentvättar med efterföljande rening och hantering av avfall	41
121. Undersök förekomsten av mikrokräp från trafik	41
122. Ta fram riktlinjer om att inte använda konstgräs i trafikmiljöer.....	41
123. Utöka strandstädningen.....	42
124. Öka kunskapen om marint skräp i ett maritimt besökscenter vid Askimsbadet.....	42

125. Öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet via avloppsvatten	42
126. Inkludera utsläpp av mikroplaster från anläggningar i tillsyn	42
Tillgängliga och varierade parker och naturområden.....	43
127. Öka andelen multifunktionella ytor i parker för att hantera skyfall.....	43
128. Utveckla information om parker och naturområden.....	43
129. Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden	43
130. Anlägg ”Jubileumparken” – en ny stadspark i Frihamnen.....	44
131. Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden.....	44
132. Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska	44
133. Realisera ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära natur	45
134. Ta fram områdesbeskrivningar för friluftsområden	45
135. Utveckla Kvillebäcksstråket	45
136. Öka tillgängligheten till bostadsnära natur	46
137. Tillgängliggöra Hisingens kustremsa	46
138. Öka tillgängligheten och naturvärden på mindre öar	46
139. Placera ut fler toaletter i skärgården	47
Göteborgs stad som föregångare	48
140. Ta fram ett nytt strategiskt styrdokument för miljöområdet för Göteborg Stad.....	48
141. Presentera och visualisera miljöinformation.....	48
142. Ta fram stadengemensam miljöövervakningsplan	48
143. Samla och synliggör resultat från miljöövervakning.....	49
144. Vidareutveckla GreenhackGBG	49
145. Utveckla stadens arbete med hållbara livsstilar	49
146. Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter.....	50
147. Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag.....	50
148. Miljöutbilda kommunens personal.....	50
149. Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen	50
150. Utredda flexibel arbetsplats	51
151. Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag	51
152. Utse avfallssamordnare	51

153. Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering	52
154. Minska elektronikavfallet i stadens verksamheter	52
155. Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter	52
156. Implementera samordnad utskriftshantering i stadens verksamheter..	52
157. Inför rutiner vid införskaffande och avyttrande av möbler och inredning	53
158. Utveckla TAGE	53
159. Inred nya lokalerna i Alelyckan hållbart.....	53
160. Inför konceptet "Det avfallssnåla äldreboendet".....	54
161. Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter	54
162. Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst.....	54
163. Koppla samman Winst med Chemsoft - underlätta rätt val vid inköp...	54
164. Skapa nätverk för kreativa återvinningscenter	55
165. Minska miljöpåverkan från livsmedelsinköp	55
166. Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt samt minska matsvinnet på restauranger, caféer och evenemang i stadens verksamheter.....	55
167. Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning	56
168. Upphandla fler ekologiska livsmedel.....	56
169. Energieffektivisera energianläggningar	56
170. Underlätta för energibesparing av IT-utrustning i stadens verksamheter	56
171. Genomför planen för avveckling av fossila bränslen	57
172. Avveckla kylmaskiner	57
173. Erbjud energiutbildning till nyckelpersoner.....	57
174. Inför fossilfri kommunal maskinpark.....	57
175. Kartlägg IT:s klimatpåverkan	58
176. Inför en modell för kommuninterna gröna hyresavtal	58
177. Underlätta för resfria möten	58
178. Utred hur vi kan främja att semestra lokalt.....	58
179. Vidareutveckla stadens klimatkompensation.....	59
180. Samordna fordonspooler inom Göteborgs stad.....	59
181. Öka andelen miljöfordon.....	59
182. Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling.....	60
183. Handla upp varor separat från transporter	60
184. Minska miljöpåverkan från stadens inköp	60

185. Minska klimatpåverkan från stadens byggnation.....	60
186. Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar.....	61
187. Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst.....	61
188. Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar	61
189. Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden.....	61